KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 26.9.2006
KOM(2006) 549 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI

Sprawozdanie monitorujące w sprawie stanu przygotowań Bułgarii i Rumunii do członkostwa w UE

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	3
2.	Podsumowanie wyników procesu monitorowania	3
2.1.	Bułgaria	4
2.2.	Rumunia	5
3.	Środki ochronne i środki o innym charakterze	7
3.1.	Narzędzia mające zastosowanie do wszystkich państw członkowskich	7
3.2.	Narzędzia zapisane w Traktacie o Przystąpieniu	9
3.3.	Środki towarzyszące przewidziane dla przystąpienia Bułgarii i Rumunii do UE	10
3.3.1.	Wymiar sprawiedliwości i zwalczanie korupcji	10
3.3.2.	Fundusze rolne	12
3.3.3.	Bezpieczeństwo żywności	12
3.3.4.	Bezpieczeństwo lotnicze	13
4.	Wnioski	14

ZALACZNIK DOTYCZACY.BULGARII……. 15

ZALACZNIK DOTYCZACY.RUMUNI…… 36

1. Wstęp

W 2002 r. Rada Europejska poinformowała, że jej celem jest przyjęcie Bułgarii i Rumunii do Unii Europejskiej w 2007 r. pod warunkiem dokonania przez nie wystarczających post ępów na drodze do spełnienia kryteriów członkostwa. Negocjacje w sprawie przystąpienia zakończono w grudniu 2004 r., a Traktat o Przystąpieniu[1] podpisano w kwietniu 2005 r. Dotąd ratyfikowały go Bułgaria, Rumunia i 21 państw członkowskich. W pozostałych czterech państwach członkowskich trwa jeszcze procedura ratyfikacyjna. Traktat stanowi, że Bułgaria i Rumunia przystąpią do Unii Europejskiej dnia 1 stycznia 2007 r., chyba że Rada na zalecenie Komisji podejmie decyzję o opóźnieniu przystąpienia jednego lub obu państw do dnia 1 stycznia 2008 r.

W swoim sprawozdaniu z maja 2006 r.[2] Komisja stwierdziła, że oba państwa powinny być przygotowane do członkostwa do dnia 1 stycznia 2007 r. pod warunkiem rozwiązania szeregu nieuregulowanych kwestii. Komisja poinformowała, że kolejne sprawozdanie w sprawie przygotowań obu państw do członkostwa w UE przedstawi na początku pa ździernika.

Niniejsze sprawozdanie zawiera ocenę postępów poczynionych przez oba państwa od maja 2006 r. z punktu widzenia Komisji. Potwierdza, że Bułgaria i Rumunia zrobiła dalsze postępy w zakresie przygotowań do członkostwa, wykazując tym samym zdolność do stosowania zasad i prawodawstwa wspólnotowego od dnia 1 stycznia 2007 r., a także wysoki stopień zbieżności prawa krajowego z prawem wspólnotowym. Komisja wskazała jednak również szereg dziedzin, w których sytuacja nadal budzi zaniepokojenie, a także dziedzin, w których – w przypadku braku natychmiastowych działań naprawczych ze strony obu państw – wdroży odpowiednie środki w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania UE. Pod adresem obu państw wystosowano apel o zajęcie się problemami wymagającymi rozwiązania i właściwe wykorzystanie w tym celu miesięcy pozostałych do przystąpienia.

2. Podsumowanie wyników procesu monitorowania

Niniejsza sekcja zawiera podsumowanie postępów osiągniętych przez każde z państw od maja 2006 r. Sprawozdanie koncentruje się przede wszystkim na dziedzinach wymagaj ących natychmiastowych działań lub dalszych wysiłków zgodnie z wnioskami majowego sprawozdania. W przypadku Bułgarii są to: wymiar sprawiedliwości, zwalczanie korupcji, współpraca policyjna i zwalczanie przestępczości zorganizowanej, pranie pieniędzy, zintegrowany system zarządzania i kontroli (IACS), pasażowalne encefalopatie gąbczaste (TSE) i kontrola finansowa, natomiast w przypadku Rumunii: wymiar sprawiedliwości, zwalczanie korupcji system IACS, agencje płatnicze, TSE oraz zapewnienie połączeń mi ędzy systemami podatkowymi.

---

[1] Traktat o Przystąpieniu składa się z traktatu pomiędzy wszystkimi obecnymi państwami cz łonkowskimi a Bułgarią i Rumunią, protokołu dotyczącego warunków i uzgodnień w sprawie przyjęcia tych dwóch państw do Unii Europejskiej i aktu dotyczącego warunków przystąpienia oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej.

[2] Komunikat Komisji COM(2006) 214 z 16.5.2006.

Ponadto sprawozdanie pokrótce opisuje postępy w odniesieniu do kryteriów politycznych i gospodarczych, a także przejęcia dorobku prawnego Wspólnoty.

2.1. Bułgaria

Osiągnięto pewien postęp w reformowaniu **sądownictwa**. Wprowadzono zasady ustanawiające obiektywne procedury mianowania i oceniania sędziów. Usprawniono post ępowania przygotowawcze poprzez wprowadzenie procedury przyspieszonej. Konieczna jest dalsza reforma Najwyższej Rady Sądowniczej, zwłaszcza pod względem jej odpowiedzialności i możliwości skutecznego zarządzania sądownictwem w celu zapewnienia *przejrzystości i skuteczności postępowań sądowych*. Nie ustępują trudności w zakresie prowadzenia postępowań karnych. Dotąd nie przyjęto kodeksu postępowania cywilnego i ustawy o sądownictwie. Przyjęcia wymagają poprawki do konstytucji.

Poprawiono ramy prawne w zakresie **zwalczania korupcji** poprzez przyjęcie zmian do ustawy o partiach politycznych i ustawy o jawności majątków urzędników wysokiego szczebla. W Internecie opublikowano oświadczenia majątkowe wszystkich ministrów. Odnotowano jednak kilka przypadków wszczęcia postępowania dochodzeniowo-śledczego, postępowania sądowego lub postawienia zarzutów w sprawie korupcji na wysokim szczeblu. Korupcja nadal jest problemem. Szczególnie narażona na nią jest administracja publiczna, w tym organy zajmujące się poborem podatków na granicach oraz jednostki samorządu terytorialnego.

W dziedzinie **prania pieniędzy** ustawodawstwo bułgarskie jest obecnie w dużej mierze zgodne ze wspólnotowym dorobkiem prawnym. Jego stosowanie jest jednak obecnie ograniczone, a w zakresie ścigania tego procederu nie osiągnięto dotąd żadnych sukcesów.

Nadal niewielka jest liczba pomyślnie zakończonych spraw dotyczących **przestępczości zorganizowanej**. Nie sporządzono też jeszcze wiarygodnych statystyk przestępczości. Poprawiło się egzekwowanie prawa, odnotowano także skuteczne działania skierowane przeciwko sieciom przestępczym – w niektórych przypadkach we współpracy z pa ństwami członkowskimi UE. Jednak współpraca między organami zaangażowanymi w zwalczanie przestępczości zorganizowanej jest nadal niewystarczająca. Nie prowadzi się systematycznej konfiskaty majątku przestępców.

Ostatnio poczyniono poważne postępy na drodze do ustanowienia zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli (**IACS**). Harmonogram przewidziany dla ukończenia systemu identyfikacji działek rolnych/systemu informacji geograficznej (LPIS/GIS) jest napięty, w związku z czym istnieje ryzyko gorszej jakości wykonania prac. Występują tak że opóźnienia w zakresie powiązania rejestru rolników i LPIS/GIS. Istnieje faktyczne zagrożenie, że system IACS nie będzie w Bułgarii funkcjonował prawidłowo do czasu jej przystąpienia do UE. Niezbędne jest podjęcie trwałych, a w niektórych dziedzinach wzmo żonych wysiłków w celu zapewnienia gotowości operacyjnej tego systemu.

Bułgaria poczyniła znaczące postępy w zakresie zbierania i przetwarzania zwłok zwierz ęcych oraz produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego w kontekście pasażowalnych encefalopatii gąbczastych (**TSE**). Przyjęto tu niezbędne środki. Bułgaria musi jednak

zadbać o ich skuteczne wdrożenie.

W dziedzinie **kontroli finansowej** w niektórych strukturach poczyniono postępy w zakresie akredytacji rozszerzonego zdecentralizowanego systemu wdrażania (EDIS), chociaż intensyfikacji wymagają starania zwłaszcza na rzecz poprawy zdolności wdrażania funduszy strukturalnych. Akredytacja jako taka dotąd nie nastąpiła.

We wnioskach z majowego sprawozdania wyraźnie stwierdzono, że wyżej wymienione dziedziny wymagają dalszych postępów. Wyniki procesu monitorowania innych zagadnie ń, nadal nieuregulowanych w maju 2006 r., opisano poniżej.

W odniesieniu do innych obszarów wspólnotowego dorobku prawnego, znaczący postęp osiągnięto w kilku częściach rozdziałów poświęconych rolnictwu, rybactwu, zdrowiu i ochronie konsumentów oraz polityce społecznej i zatrudnieniu. Zatem przygotowania Bu łgarii do przystąpienia są postępują pomyślnie w większości obszarów prawodawstwa wspólnotowego.

Są jednak i takie, w których nadal istnieje potrzeba dalszych postępów, jak np. integracja społeczna, dialog społeczny, przeciwdziałanie dyskryminacji i zdrowie publiczne, ubezpieczenia komunikacyjne, energia jądrowa i bezpieczeństwo jądrowe, środowisko naturalne, zarządzanie finansowe i kontrola finansowa w odniesieniu do przyszłych funduszy strukturalnych oraz choroby zwierzęce.

Bułgaria poczyniła znaczne postępy w zakresie stabilizacji makroekonomicznej i reformy gospodarczej. Obecny kurs reform powinien pozwolić jej sprostać presji konkurencyjnej i siłom rynkowym w UE.

Ogólnie należy odnotować postęp w następujących dziedzinach: handel ludźmi, ochrona dzieci oraz ochrona i integracja mniejszości. Ograniczony postęp stwierdzono w dziedzinie poprawy warunków przetrzymywania osób zatrzymanych, traktowania osób niepełnosprawnych, ochrony zdrowia psychicznego i usług nadawczych, w których niezb ędne są dalsze działania. Bułgaria winna ponadto zapewnić trwałość reformy administracji publicznej.

2.2. Rumunia

Osiągnięto dalszy postęp w reformowaniu **sądownictwa**. Naczelna Rada Sądownictwa zaczęła zajmować się kluczowymi wyzwaniami, takimi jak ujednolicanie wykładni i stosowania prawa, odpowiednia liczba pracowników i obciążenie pracą. Warunki pracy uległy poprawie dzięki instalacji nowoczesnego sprzętu komputerowego we wszystkich s ądach i w całej prokuraturze. Nie zapewniono jednak dotąd całkowicie spójnej wykładni i konsekwentnego stosowania prawa przez wszystkie sądy. Niektórzy, pochodzący z wyboru członkowie Rady pozostają w sytuacji potencjalnego konfliktu interesów w kwestiach kontroli i w kwestiach etycznych, co wpływa na jej reputację. Nie podjęto jeszcze kroków mających na celu rozwiązanie problemów związanych z zarządzeniem w Prokuraturze określonych w najnowszym sprawozdaniu rocznym tej instytucji.

Kolejne postępy osiągnięto w zakresie **zwalczania korupcji**. Wprowadzono odpowiedzialność karną osób prawnych i przyjęto nowe przepisy zaostrzające zasady

finansowania partii politycznych. Rośnie liczba bezstronnych postępowań dochodzeniowo-śledczych prowadzonych przez Krajową Dyrekcję ds. Przeciwdziałania Korupcji w sprawach podejrzeń o korupcję na wysokim szczeblu, a ich jakość ulega poprawie. Potrzeba jednak wyraźnej deklaracji politycznej potwierdzającej zaangażowanie w zapewnienie trwałego i nieodwracalnego charakteru ostatnich osiągnięć w zwalczaniu korupcji. W parlamencie podejmowano już kilka prób zmierzających do istotnego ograniczenia skuteczności takich wysiłków. Korupcja pozostaje zjawiskiem niepokoj ącym, zwłaszcza w samorządzie terytorialnym.

Ostatnio poczyniono postępy na drodze do ustanowienia **agencji płatniczych** oraz zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli (**IACS**).

W odniesieniu do agencji płatniczych do rozwiązania pozostaje kilka kwestii związanych z wdrożeniem we właściwym czasie odpowiedniego systemu informatycznego, odpowiedni ą liczbą pracowników, odpowiednim sprzętem i pomieszczeniami biurowymi, a także z brakami w zakresie większości procedur zarządzania i kontroli.

Również do rozwiązania pozostaje kilka kwestii dotyczących systemu IACS związanych z wdrożeniem we właściwym czasie odpowiedniego systemu informatycznego IACS, napi ętym harmonogramem prac nad ukończeniem systemu identyfikacji działek rolnych/systemu informacji geograficznej (LPIS/GIS) oraz jego jakością. Ponadto kontrole na miejscu wymagają zatrudnienia i przeszkolenia dodatkowego personelu. Konieczny jest też zakup sprzętu i ukończenie podręczników procedur.

Nadal istnieje realne ryzyko, że agencje płatnicze i system IACS nie będą właściwie funkcjonować do czasu przystąpienia Rumunii do UE. Niezbędne będzie podejmowanie dalszych wzmożonych wysiłków przez cały okres pozostający do czasu wprowadzenia systemu IACS celem zapewnienia jego gotowości operacyjnej.

Rumunia osiągnęła znaczny postęp w dziedzinie zbierania i przetwarzania zwłok zwierz ęcych oraz produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (**TSE**). Szczegółowy program wdrożenia systemu odpowiadającego wymaganiom UE nie został jeszcze ostatecznie opracowany. Istotny postęp osiągnięto w odniesieniu do zapewnienia połącze ń między informatycznymi **systemami podatkowymi**. Rumunia pomyślnie zakończyła obowiązkowe testy eksploatacyjne większości systemów informatycznych i znajduje się obecnie na dobrej drodze ku realizacji swoich zobowiązań w tej dziedzinie.

We wnioskach z majowego sprawozdania wyraźnie stwierdzono, że wyżej wymienione dziedziny wymagają dalszych postępów. Wyniki procesu monitorowania dla innych zagadnień, nadal nieuregulowanych w maju 2006 r., opisano poniżej.

W odniesieniu do innych obszarów wspólnotowego dorobku prawnego, poważne postępy zrobiono w kilku z nich, takich jak polityka regionalna – chociaż konieczne jest tu zwi ększenie wysiłków zwłaszcza w zakresie rozwoju możliwości wdrażania funduszy strukturalnych, ochrona środowiska, wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne, a tak że prawa własności intelektualnej. Zatem przygotowania Rumunii do przystąpienia post ępują pomyślnie w większości obszarów dorobku prawnego.

Jest także szereg dziedzin, w których nadal konieczny jest dalszy postęp, a należą do nich:

polityka społeczna i zatrudnienie, w tym zdrowie publiczne, organizmy modyfikowane genetycznie, ubezpieczenia komunikacyjne, wymogi kapitałowe wobec instytucji kredytowych i przedsiębiorstw inwestycyjnych, pranie pieniędzy oraz zwalczanie nadużyć finansowych i korupcji, zarządzanie finansowe i kontrola finansowa w odniesieniu do przyszłych funduszy strukturalnych oraz choroby zwierzęce.

Rumunia poczyniła znaczne postępy w zakresie stabilizacji makroekonomicznej i reformy gospodarczej. Obecny kurs reform powinien pozwolić jej sprostać presji konkurencyjnej i siłom rynkowym w UE.

Ogólnie należy stwierdzić postęp w następujących dziedzinach: handel ludźmi, poprawa warunków przetrzymywania osób zatrzymanych, zwrot mienia i ochrona dzieci. Ograniczony postęp zaobserwowano w zakresie traktowania osób niepełnosprawnych, ochrony zdrowia psychicznego oraz ochrony i integracji mniejszości, w których niezbędne są dalsze działania. Ponadto Rumunia winna zapewnić trwałość reformy administracji publicznej oraz w pełni dostosować swoje stanowisko do stanowiska UE w zakresie polityki zewnętrznej, np. w kwestii Międzynarodowego Trybunału Karnego.

3. Środki ochronne i środki o innym charakterze

Po przystąpieniu Rumunii i Bułgarii do UE Komisja pragnie, podobnie jak w przypadku innych państw członkowskich, monitorować wdrażanie wspólnotowego dorobku prawnego. W tym celu, podobnie jak w odniesieniu do innych państw członkowskich, w razie konieczności posługiwać się będzie wszystkimi narzędziami dostępnymi w ramach **prawodawstwa UE (*acquis)***. Ponadto w stosunku do państw, o których mowa, dysponuje ona specjalnymi narzędziami, które są przeznaczone tylko dla nich i zostały określone w **Traktacie o Przystąpieniu**.

Sekcja 3.1. przedstawia ogólny zarys narzędzi dostępnych w ramach wspólnotowego dorobku prawnego. Sekcja 3.2 opisuje narzędzia wynikające z Traktatu o Przystąpieniu. Sekcja 3.3 wskazuje, jakie specjalne środki towarzyszące przewidziane są dla przyst ąpienia Bułgarii i Rumunii do UE.

3.1. Narzędzia mające zastosowanie do wszystkich państw członkowskich

Narzędzia te obejmują niezbędne działania zapobiegawcze lub naprawcze, które Komisja ma obowiązek zastosować w celu usunięcia wszelkich braków mogących zakłócać prawid łowe funkcjonowanie polityki UE. Należą do nich środki ochronne, korekty finansowe w zakresie środków finansowych UE, środki w zakresie polityki konkurencji i postępowania w sprawie naruszenia przepisów[3]. Podstawą prawną tych narzędzi jest dorobek prawny Wspólnoty.

W odniesieniu do niektórych aspektów związanych z prawami człowieka oba państwa po ich przystąpieniu do UE będą nadal monitorowane przez Europejskie Centrum

[3] Ponadto w przypadku nieprawidłowego stosowania wspólnotowego dorobku prawnego w pa ństwie członkowskim, osoby prywatne i publiczne mogą zwracać się do sądów krajowych, a w ostatniej instancji do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, z wnioskiem o wyegzekwowanie prawa UE, co może skutkować wyrokiem skazującym dla rządu tego państwa.

Monitorowania Rasizmu i Ksenofobii (ECMRK) pod kątem zwalczania rasizmu i zwi ązanej z nim dyskryminacji oraz wspierania pozytywnej integracji mniejszości. Zakres dzia łań Centrum, który obejmuje wszystkie państwa członkowskie, został już rozszerzony na Bułgarię i Rumunię.

Środki ochronne wynikające ze wspólnotowego dorobku prawnego mogą być wykorzystane po przystąpieniu, podobnie jak w przypadku innych państw członkowskich, w wielu obszarach polityki (transport, bezpieczeństwo żywności, bezpieczeństwo lotnictwa cywilnego itd.). Środki takie stosuje się dopóty, dopóki istnieje problem leżący u podstaw ich wprowadzenia. Procedury decyzyjne uzależnione są od odpowiedniego prawodawstwa UE i mogą być różne w zależności od obszaru polityki. Przykładowo wspólnotowy dorobek prawny określa kilka środków służących zapewnieniu bezpiecze ństwa żywności w UE. Dla każdej choroby zwierząt lub roślin różne dyrektywy określają środki, jakie należy podjąć w przypadku ich wystąpienia w obecnym lub nowym państwie członkowskim. Środki takie często polegają na zakazie wywozu określonych zwierząt lub produktów z państwa członkowskiego na rynek wewnętrzny do czasu zapanowania nad chorobą lub jej zwalczenia. Komisja kwalifikowaną większością głosów może przyjmowa ć decyzje o wdrożeniu środków dotyczących bezpieczeństwa żywności po otrzymaniu pozytywnej opinii Stałego Komitetu ds. Łańcucha Pokarmowego i Zdrowia Zwierząt.

Komisja może stosować środki ochronne w odniesieniu do środków finansowych UE, w tym także korekty finansowe. Wszelkie niedociągnięcia w zakresie prawidłowego wykorzystania środków finansowych UE mogą opóźnić wypłatę środków lub pozwolić Komisji na żądanie korekt finansowych (np. ograniczenie przyszłych płatności) lub odzyskanie wypłaconych środków.

Prawo wspólnotowe przewiduje różne rodzaje kontroli **funduszy rolnych**. Po pierwsze, państwa członkowskie muszą dysponować akredytowanymi i efektywnymi agencjami p łatniczymi, które zapewnią prawidłowe zarządzanie wydatkami na rolnictwo i ich kontrol ę. Po drugie, państwa członkowskie zobowiązane są dysponować sprawnymi systemami kontroli, a zwłaszcza sprawnym zintegrowanym systemem zarządzania i kontroli (IACS), na potrzeby bezpośrednich płatności na rzecz rolników i pokrycie części wydatków na rozwój obszarów wiejskich, tak aby uniknąć na przykład nadużyć finansowych i nieprawid łowego dokonywania płatności. Po trzecie, w przypadku nieprawidłowego działania systemów kontroli w państwach członkowskich, Komisja, opierając się na wspólnotowym dorobku prawnym, podejmuje *ex post* decyzję o wprowadzeniu korekt finansowych w drodze procedury rozliczeń. W takim przypadku Komisja odmawia pokrycia części wydatków na rolnictwo. Wreszcie, w przypadku, gdy Komisja dojdzie do wniosku, że zasady Wspólnoty nie są przestrzegane lub występują nadużycia odnośnie do wykorzystania środków finansowych UE, może wstrzymać lub czasowo zmniejszyć wyp łatę zaliczek w poszczególnych przypadkach.

W przypadku **funduszy strukturalnych**, wspólnotowy dorobek prawny przewiduje cztery rodzaje kontroli, które mogą prowadzić do wprowadzenia korekt finansowych. Po pierwsze, każde państwo członkowskie musi przedłożyć programy operacyjne określające sposób wydawania środków w każdym z sektorów. Programy te muszą być zatwierdzone przez Komisję przed dokonaniem jakichkolwiek płatności. Zaliczki przekazywać można dopiero po formalnym przyjęciu programów przez Komisję. Po drugie, każde państwo cz

łonkowskie musi wykazać, że ustanowiło odpowiednie organy odpowiedzialne za zarz ądzanie, certyfikację i audyt. Jeśli Komisja uzna je za nieskuteczne, wstrzyma płatności okresowe. Po trzecie, odpowiednia wypłata środków dla programu lub programów może zostać wstrzymana, zawieszona lub odwołana, jeśli Komisja na podstawie swoich ustaleń poweźmie podejrzenie o nieprawidłowościach lub nadużyciach finansowych, w tym dzia łaniach korupcyjnych, albo je wykryje. Wreszcie, poza wspomnianym spektrum środków ochronnych w odniesieniu do środków finansowych UE, korekty finansowe mogą nast ępować w przypadku indywidualnych lub systemowych nieprawidłowości wykrytych w trakcie regularnych kontroli *ex post*.

3.2. Narzędzia zapisane w Traktacie o Przystąpieniu

Traktat o Przystąpieniu przewiduje trzy rodzaje środków ochronnych, tj. środki ochronne w odniesieniu do gospodarki, rynku wewnętrznego oraz wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych[4], które można stosować maksymalnie przez okres trzech lat od dnia przyst ąpienia, przy czym dwa ostatnie mogą być stosowane przed przystąpieniem. Środki takie będą stosowane dopóty, dopóki Komisja nie zdecyduje o ich zniesieniu po rozwiązaniu problemu leżącego u podstaw ich wprowadzenia.

Ponadto istnieją dwa rodzaje uzgodnień przejściowych, które przedstawiono szerzej poni żej.

Środek ochronny w zakresie **gospodarki** można zastosować po przystąpieniu w celu usunięcia poważnych trudności gospodarczych w obecnych lub nowych państwach cz łonkowskich.

Środek ochronny w zakresie **rynku wewnętrznego** można zastosować, gdy nowe pa ństwo członkowskie powoduje lub może spowodować poważne naruszenie funkcjonowania rynku wewnętrznego. Komisja może podjąć takie środki, jak wykluczenie tego państwa z możliwości czerpania korzyści z określonych przepisów dotyczących rynku wewnętrznego. Środek ochronny obejmuje rynek wewnętrzny w szerokim rozumieniu, czyli nie tylko cztery swobody, ale także politykę w poszczególnych sektorach (np. konkurencja, rolnictwo, transport, telekomunikacja, energia, zdrowie i ochrona konsumentów, środowisko naturalne itd.), o ile ma ona skutki transgraniczne.

Środek ochronny w zakresie **wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych** pozwala na jednostronne zawieszenie obowiązków obecnych państw członkowskich w dziedzinie współpracy sądowej z danym państwem odnośnie do instrumentów prawnych podlegaj ących zasadzie wzajemnego uznawania, zarówno w sprawach karnych, jak i cywilnych. Może on być stosowany w przypadku poważnych niedociągnięć lub groźby ich wyst ąpienia w obu dziedzinach, o których mowa.

Ponadto w Traktacie o Przystąpieniu przewidziano **ustalenia przejściowe**. Pierwsza kategoria obejmuje uzgodnienia przyjęte w trakcie negocjacji dla różnych dziedzin, a służ ące unikaniu zakłóceń regionalnych lub sektorowych w nowych lub starych państwach cz łonkowskich. Przykładowo swobodny przepływ pracowników z nowych państw cz łonkowskich może być ograniczony przez państwa członkowskie maksymalnie przez

[4] Odpowiednio art. 36, 37 i 38 Aktu Przystąpienia.

okres siedmiu lat począwszy od dnia przystąpienia. Czasowym ograniczeniom podlega dostęp do krajowych rynków transportu drogowego (kabotaż).

Wreszcie, Traktat o Przystąpieniu przewiduje drugą kategorię uzgodnień przejściowych, które Komisja może stosować przez okres trzech lat począwszy od dnia przystąpienia w przypadku przepisów weterynaryjnych, fitosanitarnych i przepisów dotyczących bezpiecze ństwa żywności[5]. Środki te mają przykładowo uniemożliwić zakładom spożywczym niespełniającym norm UE sprzedaż produktów na rynku wewnętrznym przez okres przej ściowy wynoszący maksymalnie trzy lata. W tym okresie zakładom takim wolno produkować jedynie towary opatrzone specjalną etykietą i jedynie na rynek krajowy. Po zakończeniu okresu przejściowego muszą one spełniać normy UE lub zakończyć działalno ść.

3.3. Środki towarzyszące przewidziane dla przystąpienia Bułgarii i Rumunii do UE

W oparciu o ustalenia zawarte w niniejszym sprawozdaniu Komisja, w razie potrzeby, podejmie środki naprawcze w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania każdego obszaru polityki UE. Dotyczy to bezpieczeństwa żywności, bezpieczeństwa lotniczego, unijnych funduszy rolnych oraz sądownictwa i zwalczania korupcji zgodnie z poniższym opisem. W razie ustalenia innych niedociągnięć przed datą przystąpienia lub po tej dacie, również podjęte zostaną właściwe środki w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania każdego obszaru polityki UE.

3.3.1. Wymiar sprawiedliwości i zwalczanie korupcji

Sprawozdanie wskazuje potrzebę dalszych postępów w zakresie reformy sądownictwa oraz zwalczania przestępczości zorganizowanej i korupcji. Komisja ustanowi mechanizm s łużący współpracy i ocenie postępów w tych dziedzinach po przystąpieniu, który opierać się będzie na art. 37 i 38 Aktu Przystąpienia.

Zarówno Bułgaria, jak i Rumunia muszą regularnie informować o postępach w realizacji poszczególnych celów. Pierwsze sprawozdanie winno zostać przedłożone do dnia 31 marca 2007 r. W celu współpracy, doradztwa w procesie przeprowadzania reform oraz oceny postępów Komisja zapewni dostęp do wewnętrznej i zewnętrznej wiedzy specjalistycznej. Do czerwca Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat postępów poczynionych przez oba państwa w dążeniu do realizacji założonych celów. W sprawozdaniach Komisja oceni, czy cele zostały osiągni ęte, czy konieczne jest ich dostosowanie, a w razie potrzeby zwróci się o kolejne sprawozdania. Mechanizm ten będzie stosowany do czasu realizacji wszystkich zało żonych celów.

Jeśli któremukolwiek z państw nie uda się należycie zrealizować założonych celów, Komisja zastosuje środki ochronne określone w Traktacie o Przystąpieniu. Środki te skutkują zawieszeniem zobowiązania obecnych państw członkowskich do uznawania orzeczeń i wykonywania nakazów sądowych wydawanych przez sądy lub prokuratorów jednego lub obu tych państw na zasadzie wzajemnego uznawania.

[5] Artykuł 42 oraz załączniki VI i VII Aktu Przystąpienia.

W świetle ustaleń zawartych w sprawozdaniu określa się następujące cele:

Bułgaria

– Przyjęcie poprawek do konstytucji usuwających wszelkie niejasności odnośnie do niezawisłości i odpowiedzialności sądownictwa.

– *Zapewnienie większej przejrzystości i skuteczności postępowań sądowych* poprzez przyjęcie i wprowadzenie w życie nowej ustawy o sądownictwie i nowego kodeksu postępowania cywilnego. Przekazanie informacji o wpływie nowych przepisów oraz kodeksów postępowania karnego i postępowania administracyjnego, w szczególności na etap postępowania przygotowawczego.

– Kontynuacja reformy sądownictwa w celu poprawy jego profesjonalizmu, wiarygodno ści i skuteczności. Coroczna ocena wpływu tych reform i publikacja wyników.

– Prowadzenie profesjonalnych i bezstronnych postępowań dochodzeniowo-śledczych w sprawach, w których postawiono zarzut korupcji na wysokim szczeblu oraz informowanie o tych sprawach. Informowanie o kontrolach wewnętrznych instytucji publicznych oraz publikowanie informacji o stanie majątkowym urzędników wysokiego szczebla.

– Podjęcie dalszych środków w celu zapobiegania i zwalczania korupcji, zwłaszcza na granicach i w samorządzie terytorialnym.

– Wdrożenie strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej, w której centrum zainteresowania znajdują się poważne przestępstwa, pranie pieniędzy, a także systematyczna konfiskata mienia przestępców. Przekazywanie informacji o nowych i trwających postępowaniach dochodzeniowo-śledczych, aktach oskarżenia i wyrokach skazujących w tych dziedzinach.

Rumunia

– Zapewnienie większej przejrzystości i skuteczności postępowań sądowych, zwłaszcza poprzez poprawę możliwości i wiarygodności Naczelnej Rady Sądownictwa. Przekazywanie informacji o wpływie nowych kodeksów postępowania cywilnego i postępowania karnego oraz jego kontrola.

– Ustanowienie zgodnie z planem Agencji ds. Etyki, do której zadań należałyby: weryfikacja stanu majątkowego, niezgodności i potencjalnych konfliktów interesów oraz wydawanie wiążących decyzji, na podstawie których można wdrożyć sankcje o charakterze odstraszającym.

– Konsolidacja poczynionych już postępów, kontynuacja profesjonalnych i bezstronnych postępowań dochodzeniowo-śledczych w sprawach korupcji na wysokim szczeblu.

– Podjęcie dalszych środków w celu zapobiegania i zwalczania korupcji, zwłaszcza w samorządzie terytorialnym.

Komisja przyjmie decyzję określającą zasady funkcjonowania tego mechanizmu i wprowadzającą go w życie po konsultacjach z państwami członkowskimi. Wejdzie on w życie dnia 1 stycznia 2007 r. Jeśli Rumunia i/lub Bułgaria nie zrealizują jednego lub kilku celów przed przystąpieniem, nastąpi odpowiednie uzupełnienie wykazu założonych celów.

3.3.2. Fundusze rolne

W Bułgarii i Rumunii istnieje rzeczywiste ryzyko, że system IACS nie będzie funkcjonowa ł prawidłowo do czasu ich przystąpienia do UE. W obu tych państwach harmonogram zakończenia prac nad wdrażaniem prawidłowo funkcjonującego systemu jest bardzo napi ęty z uwagi na późne rozpoczęcie przygotowań. W związku z tym istnieje ryzyko gorszej jakości wykonania prac.

Fundusze rolne objęte systemem IACS stanowią zdecydowanie największą część (ok. 80 %) wydatków na rolnictwo w Bułgarii i Rumunii, a zatem prawidłowe funkcjonowanie systemu IACS ma bardzo duże znaczenie.

W celu likwidacji tych zagrożeń niezbędny jest mechanizm przewidujący możliwość podejmowania w przyszłości decyzji w sprawie środków dotyczących prawidłowego wykorzystania środków na rolnictwo objętych systemem IACS. Środki takie są niezbędne w celu uniknięcia nienależnych wypłat w pierwszych latach po przystąpieniu oraz bezpo średniego ryzyka poważnego zakłócenia funkcjonowania rynku wewnętrznego produktów rolnych, które jest związane ze szczególnym charakterem wydatków na rolnictwo, podlegających ścisłym ramom czasowym. Ponadto fundusze objęte systemem IACS charakteryzują się dużą liczbą płatności krótko po przystąpieniu, które wymagają administracji, kontroli i realizacji w niedługim czasie od tego dnia. Należy także zauważy ć, że skuteczne kontrole ograniczają się do krótkiego okresu w danym roku.

Mechanizm opierający się na Traktacie o Przystąpieniu określony jest w rozporządzeniu przyjętym równocześnie z niniejszym komunikatem. W praktyce daje on obu państwom czas na dokończenie niezbędnych prac, które zapewnią prawidłowe funkcjonowanie systemu IACS. Środki nie zostaną wdrożone, jeśli uda im się dokonać tego zgodnie z przewidzianym harmonogramem. Aby zaś zakończyć prace w terminie, niezbędne są nieprzerwane i wzmożone starania.

3.3.3. Bezpieczeństwo żywności

Bułgaria i Rumunia podlegają obecnie zakazowi wywozu trzody chlewnej, mięsa wieprzowego i określonych produktów wieprzowych do UE w związku z występowaniem tam *klasycznego pomoru świń*. Sytuacja w tym względzie wymaga przyjęcia przez Komisj ę do dnia przystąpienia określonych decyzji.

Bułgaria przedstawiła do formalnego zatwierdzenia plan ostatecznego zwalczenia klasycznego pomoru świń u dzikich świń. Zatwierdzenie tego planu spowodowałoby wł ączenie Bułgarii do procedury wspólnotowej, przyjętej już dla tych państw cz łonkowskich, które zostały dotknięte klasycznym pomorem świń. Rumunia przedstawiła do formalnego zatwierdzenia plan ostatecznego zwalczenia klasycznego pomoru świń u dzikich świń i u trzody chlewnej. Sytuacja panująca obecnie w obu państwach wymaga

utrzymania zakazu wywozu trzody chlewnej, mięsa wieprzowego i określonych produktów wieprzowych do UE po przystąpieniu. Odpowiednie środki wchodzą w życie z dniem przystąpienia.

Oba państwa nie osiągnęły pełnej zgodności z *dorobkiem prawnym wspólnoty w zakresie TSE*. Jeśli Bułgaria i Rumunia przed przystąpieniem nie będą w stanie ustanowić odpowiedniego systemu zbierania i przetwarzania zwłok zwierzęcych oraz produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego na całości podległych im terytoriów oraz zakończyć modernizacji zakładów utylizacji, wprowadzone zostaną ograniczenia w zakresie wykorzystania określonych produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (przykładowo jako paszy dla zwierząt). Środki te opierać się będą na Akcie Przystąpienia lub prawie wspólnotowym i wejdą w życie z dniem ich przystąpienia do UE.

Wykaz bułgarskich i rumuńskich zakładów rolno-spożywczych, objętych przez okres trzech lat zakazem sprzedaży produktów do innych państw członkowskich z uwagi na niespełnienie norm UE, zostanie zaktualizowany do dnia przystąpienia. W razie potrzeby zaktualizowane wykazy będą zawierać inne zakłady niespełniające norm UE. Procedura ta opiera się na środkach przejściowych przewidzianych w Akcie Przystąpienia.

Ponadto konieczne może się okazać przyjęcie specjalnych środków przejściowych na podstawie art. 42 Aktu Przystąpienia w sektorze mleczarskim z uwagi na rozbieżności pomiędzy zdolnościami przetwórczymi zakładów spełniających normy UE a dostępnością mleka surowego również spełniającego te normy. Środki te zapobiegną sprzedaży produktów wytworzonych z takiego mleka surowego niespełniającego norm UE do innych państw członkowskich.

3.3.4. Bezpieczeństwo lotnicze

W świetle poważnych niedociągnięć stwierdzonych przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA) i Wspólne Władze Lotnicze (JAA) w dziedzinie bezpieczeństwa lotniczego, JAA odrzuciło wniosek Bułgarii o wzajemne uznanie w ramach systemu JAA w odpowiednich obszarach bezpieczeństwa, tj. zdatność do lotu, konserwacja, eksploatacja i licencjonowanie załóg. W celu uzyskania zgodności z prawem UE Bułgaria musi przedstawić plan działań naprawczych służący likwidacji niedociągnięć i wdrożyć go zgodnie z dokładnie określonym harmonogramem w ścisłej współpracy z EASA i pod jej kierunkiem. Przed przystąpieniem EASA przeprowadzi wówczas kontrolę mającą na celu weryfikację realizacji tego planu.

Jeśli Bułgaria nie podejmie niezbędnych środków naprawczych, ryzykuje, że Komisja – z własnej inicjatywy lub na wniosek państwa członkowskiego – ograniczy jej dostęp do wewnętrznego rynku lotniczego. Również samoloty zarejestrowane w Bułgarii, które nie spełniają zasad UE w zakresie bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego, mogą podlegać odpowiednim środkom ochronnym na podstawie prawa wspólnotowego. Ponadto bułgarscy przewoźnicy lotniczy niespełniający wymogów UE mogą zostać wpisani na listę niebezpiecznych linii lotniczych, którym nie wolno korzystać z przestrzeni powietrznej UE. Wszystkie te środki opierają się na wspólnotowym dorobku prawnym.

4. Wnioski

W 1995 r. Bułgaria i Rumunia złożyły wniosek o członkostwo w Unii Europejskiej, a w lutym 2000 r. rozpoczęły negocjacje w sprawie przystąpienia. W 2002 r. Rada Europejska poinformowała, że jej celem jest przyjęcie Bułgarii i Rumunii do Unii Europejskiej w 2007 r. pod warunkiem dokonania przez nie wystarczających postępów na drodze do spełnienia kryteriów członkostwa. Negocjacje w sprawie przystąpienia zakończono w grudniu 2004 r. a Traktat o Przystąpieniu podpisano w kwietniu 2005 r.

Bułgaria i Rumunia dołożyły starań w celu zakończenia swoich przygotowań do cz łonkostwa w UE od czasu przedstawienia przez Komisję ostatniego majowego sprawozdania. Bułgaria i Rumunia są w wystarczającym stopniu przygotowane do spe łnienia kryteriów politycznych, kryteriów ekonomicznych i kryteriów związanych z przej ęciem dorobku prawnego Wspólnoty do dnia 1 stycznia 2007 r.

Sprostano już wielu wyzwaniom zapisanym w majowym sprawozdaniu. Rozwiązano liczne problemy sektorowe. Osiągnięto pewien postęp w zakresie reformy sądownictwa oraz zwalczania korupcji, prania pieniędzy i przestępczości zorganizowanej, potrzeba jednak dalszych wymiernych rezultatów.

Niniejsze sprawozdanie wskazuje zagadnienia wymagające dalszych działań. Zwraca uwag ę na przepisy w prawie UE i Traktacie o Przystąpieniu, których celem jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania polityki i instytucji UE po przystąpieniu. Zgodnie z ustaleniami poczynionymi w niniejszym sprawozdaniu Komisja po konsultacji z państwami członkowskimi ustanowi mechanizm współpracy i weryfikacji postępów w zakresie reformy sądownictwa oraz zwalczania korupcji, prania pieniędzy i przestępczości zorganizowanej. Dlatego przyjęto cele, które odnoszą się do szczególnej sytuacji każdego z państw, o których mowa.

Komisja przyjęła niezbędne przepisy, aby zapewnić prawidłowe administrowanie funduszami rolnymi UE. Sprawozdanie podkreśla, że obowiązujące zasady obejmują niezb ędne gwarancje prawidłowego funkcjonowania funduszy strukturalnych i innych programów UE.

W zakresie bezpieczeństwa żywności wprowadzono pewne środki specjalne. Obecnie obowiązuje zakaz wywozu określonych zwierząt i produktów zwierzęcych z Bułgarii i Rumunii do UE w związku z występowaniem chorób zwierzęcych. W razie potrzeby ograniczenia te zostaną utrzymane po przystąpieniu.

W zakresie bezpieczeństwa lotniczego niezbędne będą określone środki w stosunku do bu łgarskich statków powietrznych i przewoźników lotniczych.

Ogólnie należy stwierdzić, że Bułgaria i Rumunia osiągnęły daleko idący postęp na drodze dostosowywania ustawodawstwa i administracji do prawa i zasad Unii Europejskiej. Dzi ęki temu spełniają dziś w dużej mierze standardy i kryteria obowiązujące w UE. Unia Europejska udzielać będzie nieprzerwanego wsparcia na rzecz rozwiązania pozostałych problemów. Prawidłowe funkcjonowanie polityki i instytucji UE zapewniają natomiast odpowiednie gwarancje zawarte we wspólnotowym dorobku prawnym i w Traktacie o Przystąpieniu. W wyniku poczynionych postępów Bułgaria i Rumunia będą w stanie przyj ąć na siebie prawa i obowiązki związane z członkostwem w UE z dniem 1 stycznia 2007

r. Komisja niecierpliwie czeka na dzień, w którym Bułgaria i Rumunia staną się pełnoprawnymi członkami Unii Europejskiej.

ZAŁĄCZNIK DOTYCZĄCY BUŁGARII

1. Zagadnienia poruszone we wnioskach z majowego sprawozdania, które wymagały dalszych działań

1.1. Kryteria polityczne

Wymiar sprawiedliwości

Bułgaria zrobiła dalsze postępy w reformowaniu sądownictwa. Zgromadzenie Narodowe zajęło się poprawkami do konstytucji w celu usunięcia niejednoznaczności odnośnie do niezawisłości sądownictwa i odpowiedzialności wymiaru sprawiedliwości.

W czerwcu 2006 r. Najwyższa Rada Sądownictwa przyjęła rozporządzenie w sprawie konkursów dla sędziów i oceny sędziów zgodnie z ustawą o sądownictwie. Ustawa ta określa kryteria i procedury oceny kwalifikacji zawodowych i etycznych sędziów. Zawiera także wymóg organizowania konkursów na wszystkie stanowiska. W większości sądów dostępny już jest system informatyczny do losowego przydzielania spraw sędziom. Trwają starania na rzecz dalszej rozbudowy systemów informatycznych dla sądownictwa. Sprawnie przebiegają szkolenia organizowane przez Krajowy Instytut Sprawiedliwości.

Szereg zmian wprowadzono w postępowaniach karnych. Sprawnie przebiegło przekazanie obowiązków przez sędziów śledczych (Sledovateli) na rzecz oficerów śledczych (Dosnateli). Główną rolę w kierowaniu postępowaniami dochodzeniowo-śledczymi na etapie przygotowawczym przejmują prokuratorzy. Funkcjonowanie nowego kodeksu postępowania karnego kontroluje ustanowiona ostatnio grupa robocza. Jej celem jest gromadzenie informacji o praktycznych aspektach wdrażania nowego kodeksu i wyszukiwanie potencjalnych trudności z nim związanych. Dzięki procedurze przyspieszonej w licznych sprawach przyspieszono postępowania karne. Usprawniono struktury zarządcze w prokuraturze i podjęto wysiłki na rzecz zwiększenia odpowiedzialności poszczególnych prokuratorów. Dodatkowo wzmocniono wyspecjalizowany departament ds. zwalczania przestępczości zorganizowanej i korupcji, dzięki czemu liczy on teraz niemal 80 przeszkolonych prokuratorów. To zaś zwiększa skuteczność walki z przestępczością zorganizowaną i korupcją w sądownictwie.

Prokurator Generalny wydłużył terminy rozpatrzenia spraw, które groziły przedawnieniem z uwagi na ogromne zaległości dochodzeniowo-śledcze. Wzmocniono obsadę jednostki kontroli wewnętrznej w Naczelnej Prokuraturze Kasacyjnej zajmującej się przeciwdzia łaniem zjawisku naruszania przez sędziów zasad etyki zawodowej. W maju 2006 r. zarząd bułgarskiego Stowarzyszenia Prokuratorów zwrócił się do swoich członków o przedło żenie Trybunałowi Obrachunkowemu rocznych oświadczeń o dochodach i majątku zgodnie z ustawą o jawności majątków urzędników wysokiego szczebla. Prokuratura Generalna opublikowała wyniki pierwszego etapu kontroli wewnętrznej w prokuraturze. W jej trakcie wykryto przypadki zachowań prokuratorów niezgodnych z etyką zawodow ą, którzy zamykali sprawy bez rzetelnego uzasadnienia. Wobec tych prokuratorów zastosowano środki dyscyplinarne.

Zaczęto przygotowania do wdrożenia kodeksu postępowania administracyjnego. Rozpocz

ęto już opracowywanie programów szkoleniowych, a także przygotowania do egzaminów wstępnych dla 315 sędziów administracyjnych. Pierwsze doświadczenia z nowym systemem pomocy prawnej są pozytywne. Udostępniono wystarczającą liczbę prawników dopuszczonych do zawodu oraz odpowiednie środki budżetowe. Kontynuowano wdra żanie ustawy o prywatnych organach egzekwowania prawa, powołano także pierwszych prywatnych komorników.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Przyjęcia wymagają niezbędne poprawki do konstytucji w celu usunięcia niejednoznaczno ści odnośnie do niezawisłości sądownictwa i odpowiedzialności wymiaru sprawiedliwości.

Obawy budzi nadal skład Najwyższej Rady Sądownictwa i sposób jej działania. Cz łonkowie Najwyższej Rady Sądownictwa prowadzą równolegle działalność zawodową (przeważnie jako prezesi sądów lub prokuratur), nie mogą zatem poświęcać całego czasu na realizację podległych im zadań. Rada potrzebowała często dużo czasu na podjęcie decyzji w sprawie środków dyscyplinarnych. Nie istnieją przepisy pozwalające zawieszać s ędziów, wobec których toczy się postępowanie dyscyplinarne, w pełnieniu obowiązków s łużbowych. Sędzia będący członkiem Najwyższej Rady Sądownictwa, któremu dowiedzie się popełnienia wykroczenia dyscyplinarnego, nie może zostać usunięty z Rady. Stąd wynikają obawy, czy Najwyższa Rada Sądownictwa zdolna jest jako czołowy i wiarygodny organ promować najwyższe standardy etyczne w bułgarskim wymiarze sprawiedliwości. W następstwie przyjęcia rozporządzenia w sprawie konkursów dla s ędziów i oceny sędziów niezbędne są dalsze wysiłki na rzecz zapewnienia jego ścisłego przestrzegania.

Mechanizm monitorowania stosowania nowego kodeksu postępowania karnego można uznać dotąd za mało skuteczny. Należy poprawić jego znajomość wśród sędziów i spowodować lepsze wykorzystanie, zwłaszcza w sądach rejonowych. Największe trudno ści związane z wdrażaniem nowego kodeksu postępowania karnego dotyczą zbyt ucią żliwych procedur, wyznaczania nierealnych terminów dla prowadzenia postępowań dochodzeniowo-śledczych w sprawie poważnych przestępstw i przesłuchań, a wreszcie ograniczeń prawnych nakładanych na zeznania składane w sądzie przez funkcjonariuszy policji. Ponadto nadal występują zaległości w sprawach wszczętych na mocy poprzedniego kodeksu postępowania karnego.

Jeśli chodzi o etap przygotowawczy, potrzeba więcej szkoleń dla funkcjonariuszy dochodzeniowo-śledczych. Audyt wewnętrzny przeprowadzony w Prokuraturze Generalnej wykazał liczne przypadki naruszenia przepisów dotyczących legalności decyzji i przestrzegania terminów. W niektórych przypadkach prokuratorzy zamknęli sprawy bez uzasadnienia. Wykryte podczas audytu poważne niedociągnięcia w zakresie funkcjonowania Prokuratury wymagają podjęcia przez właściwe organy trwałych środków gwarantujących odpowiedzialne i profesjonalne postępowanie prokuratorów we wszystkich sprawach. Istnieje konieczność opracowania oprogramowania do losowego przydzielania spraw prokuratorom, podobnie jak ma to już miejsce w przypadku sędziów, w celu zagwarantowania ich bezstronności. Nabór personelu winien nastąpić w sposób pozwalający tym organom na planowe rozpoczęcie działalności z dniem 1 marca 2007 r.

Występują znaczne opóźnienia w przyjmowaniu nowego kodeksu postępowania cywilnego. Nowa ustawa o prywatnych organach egzekwowania prawa nie doprowadziła jeszcze do istotnej poprawy w wykonywaniu orzeczeń sądowych. Trwa jeszcze proces naboru prywatnych komorników i dopiero niedawno rozpoczęto szkolenia. Istnieje potrzeba zwiększenia liczebności personelu jednostek antykorupcyjnych w Najwyższej Radzie Sądownictwa i Prokuraturze oraz ich ochrony przed wpływami niezgodnymi z prawem.

Ogólnie należy stwierdzić, że od maja nastąpił pewien postęp, aczkolwiek, jak wspomniano, szereg ważnych zagadnień w dalszym ciągu wymaga poprawy.

Działania antykorupcyjne

Bułgaria nadal czyni postępy w zwalczaniu korupcji. W sierpniu 2006 r. w ramach programu wdrażania strategii na rzecz przejrzystej administracji oraz zapobiegania i zwalczania korupcji przyjęto zmiany do ustawy o jawności majątków osób zajmujących wysokie stanowiska publiczne, które wejdą w życie w styczniu 2007 r. Obecnie ustawa upoważnia Trybunał Obrachunkowy do przeprowadzania z pomocą innych organów publicznych kontroli w celu potwierdzenia prawdziwości oświadczeń przedłożonych Trybunałowi Obrachunkowemu przez osoby zajmujące wysokie stanowiska publiczne. Ostatnie zmiany poszerzyły także krąg osób zobowiązanych do składania oświadczeń maj ątkowych. W Internecie opublikowano oświadczenia majątkowe wszystkich ministrów.

Zmiany do ustawy o partiach politycznych przyjęto w sierpniu 2006 r. Stanowią one, że członkowie organów zarządczych i kontrolnych partii politycznych mają obowiązek sk ładania w Trybunale Obrachunkowym oświadczenia o całym majątku posiadanym w kraju i za granicą, dochodach i wydatkach. Partie polityczne mają obowiązek ujawnienia darczy ńców oraz rodzaju i wysokości dotacji. Ponadto obecnie partie polityczne muszą przedstawić Trybunałowi Obrachunkowemu wykaz organów o charakterze niedochodowym, w których zasiadają ich wyżsi rangą członkowie. We wrześniu 2006 r. Trybunał Obrachunkowy ujawnił wyniki szczegółowej kontroli działalności finansowej partii politycznych oraz zarządzania majątkiem będącym w ich posiadaniu.

Zgodnie z ustawą o administracji publicznej we wszystkich ministerstwach i w większości agencji państwowych utworzono inspektoraty bezpośrednio podległe Ministrowi. W przypadku zachowania pracowników niezgodnego z etyką zawodową mogą one proponować wobec nich środki dyscyplinarne lub prawne. W Radzie Ministrów utworzono „Inspektorat Główny", który podlega bezpośrednio Premierowi. Odpowiada on za koordynowanie i wspieranie działalności inspektoratów ministerialnych. Inspektorat Główny pełni funkcję sekretariatu Komisji Antykorupcyjnej. Liczba pracowników tej Komisji została ostatnio zwiększona. W wielu instytucjach państwowych utworzono punkty kontaktowe, którym należy zgłaszać przypadki korupcji. Opracowano plan szkole ń antykorupcyjnych dla około 50 000 urzędników wszystkich szczebli administracji. Podj ęto różne działania zapobiegawcze. Obejmują one numery interwencyjne i skrzynki skarg, jak również uproszczone procedury załatwiania przez obywateli spraw w jednostkach samorządu terytorialnego. Zagrożenie korupcją w straży granicznej ma się zmniejszyć dzi ęki losowemu przydziałowi godzin i miejsc pracy. W Ministerstwie Spraw Wewnętrznych trwa weryfikacja i szkolenie personelu oraz wdrażanie środków zapobiegawczych i

sprawdzonych rozwiązań. Prokurator Generalny nadal wykazuje bardziej aktywne podej ście w kwestii wniosków o uchylenie immunitetu deputowanym do parlamentu. Od maja 2006 r. immunitetu pozbawiono dwóch deputowanych.

Bułgaria ratyfikowała Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciw korupcji. W sierpniu 2006 r. przyjęto zmiany do ustawy o organizacjach zawodowych lekarzy i dentystów, których celem jest wprowadzenie poważniejszych sankcji za naruszenie zasad etyki zawodowej.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Sekretariat Komisji Antykorupcyjnej nie osiągnął jeszcze pełnego poziomu operacyjności. Nie ma pełnej koordynacji strategii antykorupcyjnej, a organy w nią zaangażowane są zbyt rozproszone.

Nadal niewystarczające są uzgodnienia mające zachęcać do informowania o nieprawid łowościach. Inspektoraty w administracji publicznej nie cieszą się wystarczającą niezale żnością, a ich kompetencje instytucjonalne wymagają zwiększenia. Ponadto nie zawsze istnieje możliwość zagwarantowania anonimowości osób przekazujących informacje, ponieważ numery telefonów mogą być rejestrowane. W odniesieniu do sankcji dyscyplinarnych wynikających z podejrzeń o działania korupcyjne nie przedstawiono pe łnych i wiarygodnych statystyk na temat charakteru wykroczeń i kar. Szczególnie podatne na działania korupcyjne są organy zajmujące się poborem podatków, organy celne i Agencja Wykonawcza ds. Dróg oraz służby kontroli weterynaryjnej i jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowe kroki, w tym kampanie informacyjne dla kierowców samochodów ciężarowych i osób często przekraczających granicę, są potrzebne, aby zapobiec korupcji na przejściach granicznych. Systemy obowiązujące na przejściach granicznych wymagają dalszej modyfikacji w celu poprawy skuteczności i przyspieszenia procedur.

Dotąd postępowania dochodzeniowo-śledcze i sądowe w sprawach o korupcję przyniosły niewiele konkretnych rezultatów. Jeśli chodzi o korupcję na wysokim szczeblu, nadal bardzo rzadko dochodzi do oskarżenia i skazania osób zajmujących wysokie stanowiska, skromne są także informacje o poziomie sankcji. Bardzo mało postępowań dochodzeniowo-śledczych w sprawie podejrzeń co do nieetycznego zachowania sędziów zakończyło się aktem oskarżenia i orzeczeniem skazującym. Ogólnie należy stwierdzić, że od opublikowania raportu majowego dokonał się pewien postęp. Jak zauważono powyżej, szereg istotnych zagadnień nadal jednak czeka na rozwiązanie.

1.2. Kryteria związane z przejęciem wspólnotowego dorobku prawnego

Zwalczanie przestępczości zorganizowanej, nadużyć finansowych i korupcji

Bułgaria poczyniła postępy w zakresie współpracy policyjnej i zwalczania przestępczości zorganizowanej. Wdrożono nowy kodeks postępowania karnego, w którym przewidziano nowe techniki dochodzeniowo-śledcze dotyczące zwalczania przestępczości zorganizowanej oraz sposoby naboru i szkolenia funkcjonariuszy policji o uprawnieniach dochodzeniowo-śledczych. Główna Dyrekcja ds. Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej (CDCOC) dysponuje obecnie wysoko wykwalifikowanymi

pracownikami. W lipcu 2006 r. przyjęto ustawę w sprawie ustanowienia, przyjmowania i wykonania decyzji o zabezpieczeniu mienia lub materiału dowodowego, wdrażając w ten sposób decyzję Rady w sprawie wykonania nakazów sądowych w sprawach zabezpieczenia mienia lub dowodów w UE.

Kontynuowano współpracę z państwami sąsiadującymi i państwami członkowskimi UE w zakresie likwidacji międzynarodowych sieci przestępczych. Większa uwaga polityków skupia się na walce z przestępczością zorganizowaną, a niektóre organy egzekwowania prawa były bardziej aktywne na tym polu. Odnotowano kilka pomyślnie zakończonych działań przeciwko sieciom przestępczym zajmującym się handlem ludźmi, narkotykami i podrabianiem pieniędzy, z których kilka przeprowadzono we współpracy z państwami cz łonkowskimi UE. Szereg środków podjęto w celu ujawnienia powiązań pomiędzy organami egzekwowania prawa a zorganizowanymi grupami przestępczymi. Częściowo funkcjonują programy ochrony świadków. Umowy o współpracy w zakresie ochrony świadków zawarto z Byłą Jugosłowiańską Republiką Macedonii i Stanami Zjednoczonymi Ameryki.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Niedociągnięcia, opisane w sekcji poświęconej reformie sądownictwa, dotyczą nowego kodeksu postępowania karnego. Konieczne jest zwiększenie liczby wyspecjalizowanych pracowników prowadzących policyjne postępowania dochodzeniowo-śledcze, a także szkoleń dla funkcjonariuszy dochodzeniowo-śledczych. Nie zawsze zapewnia się odpowiednią ochronę danych i odpowiednie traktowanie informacji poufnych, co utrudnia współpracę międzynarodową. Konieczne jest utworzenie nowoczesnego i spójnego systemu statystyk kryminalnych, pozwalający Bułgarii bardziej dokładnie monitorować i analizować aktualną sytuację oraz tendencje jej rozwoju.

Postępowania dochodzeniowo-śledcze i sądowe w sprawie zabójstw na zlecenie rzadko kończą się sukcesem. Problemem pozostaje nielegalne posiadanie broni. Nadal niewielka jest liczba pomyślnie zakończonych spraw dotyczących handlu ludźmi, przemytu narkotyków, prania pieniędzy, podrabiania towarów, walut i dokumentów.

Przestępczość zorganizowana nadal stanowi problem. Poprawy wymaga współpraca pomi ędzy CDCOC a instytucjami finansowymi, Europolem i właściwymi służbami za granicą. Prawo bułgarskie przewiduje wprawdzie instrumenty prawne niezbędne do prowadzenia postępowań dochodzeniowo-śledczych i sądowych w sprawach przestępczości zorganizowanej, ale jak dotąd są one mało skuteczne.

Ogólnie należy stwierdzić, że wprowadzono pewne mechanizmy mające ułatwić walkę z przestępczością zorganizowaną. Wyniki postępowań dochodzeniowo-śledczych i s ądowych w sprawach dotyczących przestępczości zorganizowanej nadal nie są jednak zadowalające.

Pranie pieniędzy

Bułgaria poczyniła pewne postępy w walce z praniem pieniędzy. Ustawodawstwo dotycz ące prania pieniędzy jest obecnie w dużej mierze zgodne ze wspólnotowym dorobkiem prawnym. W czerwcu 2006 r. zmieniono ustawę o środkach przeciwdziałających praniu

pieniędzy, aby w pełni uwzględnić przepisy drugiej dyrektywy UE w sprawie przeciwdzia łania praniu pieniędzy. Wzięto także pod uwagę zmienione zalecenia Grupy zadaniowej ds. działań finansowych w sprawie zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Ponadto podjęto różne inicjatywy, których celem jest poprawa egzekwowania prawa i współpracy pomiędzy organami egzekwowania prawa: szkolenie funkcjonariuszy dochodzeniowo-śledczych i prokuratorów, wprowadzenie nowych struktur organizacyjnych w policji i prokuraturze oraz poprawa koordynacji działań pomiędzy organami egzekwowania prawa.

Pozytywne zmiany odnotowano także w odniesieniu do reakcji na wnioski o współpracę międzynarodową oraz działań na rzecz zwalczania praktyk prania pieniędzy przez obcokrajowców. Agencja Wywiadu Finansowego nadal jest właściwym organem administracyjnym zajmującym się analizą informacji o podejrzanych transakcjach.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Raczej ograniczona pozostaje skuteczność stosowania prawa, a jego egzekwowanie i ściganie przypadków naruszenia nie przynosi wymiernych rezultatów. Istnieje potrzeba przeprowadzenia kampanii informacyjnych dla wszystkich podmiotów narażonych na ryzyko prania pieniędzy i zwiększenia ich możliwości (nadzorczych). Z uwagi na korupcję i przestępczość zorganizowaną skuteczność walki z praniem pieniędzy jest poważnie ograniczona.

Ogólnie należy stwierdzić, że Bułgaria osiągnęła pewien postęp w tej dziedzinie. Nadal musi jednak wykazać, że jest w stanie osiągnąć wymierne rezultaty pod względem egzekwowania prawa i ścigania przypadków prania pieniędzy.

Zintegrowany system zarządzania i kontroli (IACS)

Ostatnio poczyniono poważne postępy na drodze do ustanowienia zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli (IACS). Opracowano dla niego oprogramowanie, które jest obecnie testowane, zainstalowano również sprzęt komputerowy. Przygotowano szczegółowy plan kontroli na miejscu, zatrudniono i przeszkolono personel, zakupiono sprzęt i opracowano podręczniki procedur. Poważne dodatkowe środki przeznaczono na prace związane z utworzeniem systemu identyfikacji działek rolnych/systemu informacji geograficznej (LPIS/GIS), co istotnie przyspieszyło ich tempo.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

W wyniku napiętego harmonogramu prac obejmujących ukończenie systemu identyfikacji działek rolnych/systemu informacji geograficznej (LPIS/GIS) ich jakość może ulec obni żeniu. Występują także opóźnienia w zakresie powiązania rejestru rolników i LPIS/GIS. Ogólnie należy stwierdzić, że nadal istnieje ryzyko, że system IACS nie będzie właściwie funkcjonować do czasu przystąpienia Bułgarii do UE. Niezbędne jest podjęcie trwałych, a w niektórych dziedzinach wzmożonych starań w celu zapewnienia gotowości operacyjnej tego systemu.

TSE i produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego

Znaczny postęp odnotowano także w zakresie zbierania i przetwarzania zwłok zwierz ęcych oraz produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (kategorie ryzyka 1, 2 i 3). Bułgaria posiada możliwości techniczne w zakresie utylizacji, które odpowiadają standardom UE. Zaplanowała także niezbędny system zbierania tego materiału od gospodarstw i zakładów oraz środki umożliwiające skuteczny nadzór nad jego usuwaniem. Usuwanie utylizowanego produktu, jakim jest mączka mięsno-kostna, ma następować poprzez wspólne spalanie. Pozostały utylizowany produkt, tj. tłuszcz, wykorzystuje się w zakładach utylizacji jako paliwo zastępcze.

Dwa istniejące zakłady utylizacji usytuowane są w niedalekiej odległości od siebie w pó łnocno-wschodniej części Bułgarii. Pomimo, że istniejące zakłady utylizacji dysponują wystarczającymi zdolnościami przerobowymi, Bułgaria planuje dodatkowo budowę trzeciego zakładu, pragnąc zapewnić bardziej równomierne rozłożenie tych zdolności i wykorzystanie nowoczesnego wyposażenia. Jeśli chodzi o materiały niskiego ryzyka (kategoria 3), zakłady mogą je wysyłać do zakładów utylizacji albo do zakładów zarejestrowanych lub zatwierdzonych jako zakłady uprawnione do zajmowania się takimi materiałami zgodnie z wymogami i procedurami UE. Bułgaria sporządziła wykaz wszystkich istniejących zakładów zajmujących się handlem materiałami należącymi do kategorii 3 i ich dalszym przetwarzaniem. Wszystkie te zakłady zostały skontrolowane i odpowiednio zarejestrowane lub zatwierdzone.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Bułgaria musi poprawić wszystkie aspekty egzekwowania prawa i przeprowadzać systematyczne (krzyżowe) kontrole na wszystkich szczeblach, co wymaga wdrożenia systemu Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli (HACCP). Ogólnie należy stwierdzić, że system utylizacji nie osiągnie pełnego poziomu operacyjności do dnia przyst ąpienia.

Kontrola finansowa wydatków na działania strukturalne

Duży postęp osiągnięto w zakresie akredytacji rozszerzonego zdecentralizowanego systemu zarządzania (EDIS) dla potrzeb przedakcesyjnych instrumentów finansowych Phare i ISPA. Przyczyniły się do tego podjęte przez Bułgarię specjalne środki, takie jak przyjęcie decyzji rządu w sprawie wyznaczenia dodatkowych obserwatorów w odpowiednich instytucjach. Bułgaria kontynuowała proces naboru pracowników zatrudnionych w najważniejszych obszarach i prowadziła dla nich intensywne programy szkoleniowe. Pomiędzy Ministerstwem Finansów a właściwymi resortami podpisano protokół ustaleń, którego celem jest poprawa współpracy i przyspieszenie akredytacji EDIS dla Phare i ISPA.

Bułgaria musi kontynuować wysiłki i zakończyć trwający proces naboru i szkoleń, a także zrealizować dodatkowy obszerny program szkoleniowy dla ekspertów z agencji wdrażaj ących na temat krajowych przepisów i procedur w zakresie zamówień publicznych.

Obecny stan przygotowań powinien wprawdzie umożliwić zakończenie akredytacji EDIS dla ISPA do końca roku dla niektórych organów wdrażających, jednak przynajmniej w jednym przypadku zalecenie będzie negatywne. W przypadku akredytacji EDIS dla Phare

osiągnięcie celów wymaga wytężonych wysiłków.

2. Inne kwestie wymagające dalszego postępu, na które zwrócono uwagę w maju 2006 r.

2.1. Kryteria polityczne

Handel ludźmi

W dziedzinie tej poczyniono postępy. Nieprzerwana współpraca z państwami cz łonkowskimi w zakresie zwalczania handlu ludźmi doprowadziła do likwidacji jednej sieci. W sierpniu 2006 r. do kodeksu karnego wprowadzono zapisy, zgodnie z którymi handel kobietami ciężarnymi, którego celem jest handel dziećmi, jest również traktowany jako odrębne przestępstwo.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Komisji ds. Zwalczania Handlu Ludźmi nadal nie udostępniono funkcjonalnej powierzchni biurowej. W lipcu 2006 r. rezygnację złożył jej sekretarz. Bułgaria pozostaje państwem tranzytowym i państwem pochodzenia dla handlu ludźmi. Nie udało się zahamować handlu noworodkami, których matki wywożone są za granicę na czas porodu. Brak wiarygodnego mechanizmu rejestracji prowadzi do braku przejrzystych informacji o ofiarach handlu ludźmi i liczbie osób zaginionych. Nie jest jeszcze w pełni stosowana ustawa o bułgarskich dokumentach tożsamości. Ograniczono zakres realizacji programu ochrony świadków. Bułgaria nie podpisała jeszcze Konwencji Rady Europy w sprawie zwalczania handlu ludźmi. Ogólnie należy stwierdzić, że w zakresie handlu ludźmi postęp jest ograniczony.

Złe traktowanie zatrzymanych i warunki odbywania kary pozbawienia wolności

Zagadnienia wymienione w majowym sprawozdaniu odnośnie do warunków panujących w aresztach i więzieniach, traktowania zatrzymanych i przestrzegania obowiązków wynikających z konwencji międzynarodowych nadal wymagają rozwiązania.

Ochrona dzieci

Pewne postępy poczyniono w dziedzinie ochrony dzieci. W maju 2006 r. w Agencji Pomocy Społecznej utworzono wyspecjalizowaną jednostkę, której zadaniem jest nadzorowanie i monitorowanie instytucji zajmujących się opieką nad osobami starszymi i dziećmi. W czerwcu 2006 r. rozpoczęto realizację programu „Asystenci osób niepe łnosprawnych”. W jego ramach odbywają się także szkolenia rodziców posiadających dzieci niepełnosprawne. Zmieniono przepisy wykonawcze do ustawy o pomocy społecznej w celu promowania rozwoju alternatywnych usług oferowanych dzieciom. Kontynuowano monitorowanie ośrodków dla dzieci niepełnosprawnych.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

W wielu instytucjach warunki życia i warunki sanitarne są na bardzo niskim poziomie. Wyspecjalizowana jednostka utworzona w Inspektoracie Agencji Pomocy Społecznej

wymaga dalszej rozbudowy w celu prowadzenia działań monitorujących na odpowiednim poziomie. Należy zadbać, aby wynikom tych działań towarzyszyły odpowiednie środki.

Niepełnosprawność i ochrona zdrowia psychicznego

W tej kwestii osiągnięto ograniczony postęp. Podjęto określone kroki, zwłaszcza mające na celu poprawę przejrzystości podziału obowiązków pomiędzy Ministerstwem Zdrowia a Ministerstwem Pracy i Spraw Społecznych.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Istnieje potrzeba rozbudowy Agencji ds. Osób Niepełnosprawnych jako instytucji odpowiedzialnej za opracowywanie i wdrażanie krajowej polityki wobec osób niepełnosprawnych. Istotny postęp potrzebny jest w celu zapewnienia poprawy warunków życia w ośrodkach. Ponadto niezbędne są wysiłki zapobiegające dalszej instytucjonalizacji i zapewniające realizację działań określonych w Krajowym planie działania na rzecz wdrażania polityki ochrony zdrowia psychicznego w Bułgarii na lata 2004-2012. Istniejące projekty i priorytety nie zaspokajają w wystarczającym stopniu potrzeb osób przebywających w ośrodkach.

Ochrona i integracja mniejszości

Pewien postęp osiągnięto w odniesieniu do integracji mniejszości romskiej. W maju 2006 r. wprowadzono program na rzecz likwidacji analfabetyzmu i nauki zawodu wśród tej grupy „Od pomocy społecznej do zatrudnienia". Jego celem jest zaoferowanie bezrobotnym Romom podstawowych szkoleń zawodowych. W ramach programu członkowie wspólnoty romskiej znaleźli także zatrudnienie, przede wszystkim przy projektach dotyczących modernizacji infrastruktury.

W maju 2006 r. wyznaczono koordynatora „Dekady Integracji Romów 2005-2015". Bułgaria na rok objęła przewodnictwo tego programu. Organizowane są regularne spotkania monitorujące postępy w jego realizacji. Zwiększono możliwości administracyjne Komisji ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji poprzez nabór nowego personelu. Kontynuowano realizację szkoleń zawodowych i innych szkoleń dla grup słabszych społecznie. Przeprowadzono dalsze szkolenia dla urzędników Dyrekcji ds. Kwestii Etnicznych i Demograficznych.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Nie określono jeszcze ostatecznie profilu zawodowego i budżetu nauczycieli pomocniczych. Rozszerzenia wymagają działania na rzecz integracji dzieci romskich w szkołach, tak aby objęły również szkolnictwo wyższe. Stan zdrowia ludności romskiej jest zły, często zdarzają się epidemie chorób wynikające z ubóstwa lub braku higieny. Nadal ograniczony jest dostęp wielu Romów do świadczeń opieki zdrowotnej. Wzmożenia wymagają starania na rzecz integracji grup słabszych społecznie, a zwłaszcza Romów, na rynku pracy.

Możliwości administracyjne Krajowej Rady ds. Współpracy w Kwestiach Etnicznych i Demograficznych, szczególnie na szczeblu regionalnym, są nadal niewielkie. Stanowisko

rządu w sprawie niezarejestrowanych osad, zwłaszcza wspólnoty romskiej, spowodowało napięcia, które zwiększyły jeszcze przymusowe eksmisje. Istnieje potrzeba dalszych wysi łków na rzecz zwalczania wszelkich przejawów nietolerancji, szczególnie poprzez pełne stosowanie obowiązujących przepisów w zakresie działalności nadawczej i innej działalno ści mającej na celu zwalczanie wszelkich przejawów rasizmu, dyskryminacji i ksenofobii.

2.2. Kryteria gospodarcze

Stabilność makroekonomiczna i deficyt na rachunku obrotów bieżących

Sprawozdanie z maja 2006 r. potwierdziło istnienie funkcjonującej gospodarki rynkowej i konieczność dalszego prowadzenia rozważnej polityki fiskalnej i płacowej w świetle rosn ącego deficytu na rachunku obrotów bieżących. Postęp osiągnięto w niżej wymienionych dziedzinach. Polityka fiskalna charakteryzowała się dyscypliną, a nadwyżka sektora *general government* wyniosła 3,6 % prognozowanego PKB w pierwszych siedmiu miesi ącach 2006 r. Realne wynagrodzenia rosły o 1,5 % w stosunku rocznym, a zatem wolniej niż wydajność. Wzrost wywozu towarów w pierwszej połowie 2006 r. uległ przyspieszeniu o około 30 % i był wyższy niż wzrost przywozu. W wyniku tego deficyt w handlu zaczął w maju lekko spadać i pod koniec czerwca wyniósł 21,0 % PKB. Poza ni ższym deficytem w handlu również deficyt na rachunku obrotów bieżących zmalał w czerwcu po raz pierwszy od ponad roku. Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych netto nadal pokrywał około 75 % deficytu na rachunku obrotów bieżących.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania. Deficyt na rachunku obrotów bież ących był wysoki i w ciągu 12 miesięcy uległ dalszemu zwiększeniu z 11,8 % na koniec 2005 r. do 14,3 % w czerwcu 2006 r. Było to przede wszystkim związane z niższymi przychodami z turystyki, znacznie niższymi transferami bieżącymi i mniejszą nadwyżką bilansu dochodów. W celu ograniczenia wysokiego deficytu bilansu płatniczego konieczne jest utrzymanie zdyscyplinowanej polityki makroekonomicznej.

Prywatyzacja i restrukturyzacja przemysłu

W sprawozdaniu z maja 2006 r. stwierdzono duże postępy w procesie prywatyzacji i liberalizacji oraz restrukturyzacji przedsiębiorstw. Dalszy postęp osiągnięto w niżej wymienionych dziedzinach. Proces prywatyzacji odzyskał dynamikę. Sfinalizowano sprzedaż przedsiębiorstwa żeglugi rzecznej i elektrociepłowni w Warnie. Rozpoczęto procedurę sprzedaży wybranych zakładów ciepłowniczych w celu ich prywatyzacji. W czerwcu rozpoczęto procedurę przetargową w celu sprzedaży Bulgaria Air. Kontynuowano liberalizację rynku energetycznego , obniżając progi dla umów bezpo średnich pomiędzy dużymi odbiorcami a dostawcami energii.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania. Zakończenia wymaga zaplanowany przez rząd proces prywatyzacji. Strategia prywatyzacyjna dla przedsiębiorstw spedycji morskiej znajduje się na etapie badania przez Radę Ministrów. Do dnia przystąpienia nast ąpić musi rozdzielenie Krajowego Przedsiębiorstwa Energetycznego i Bulgargas oraz liberalizacja rynków energii elektrycznej i gazu. Dalszych wysiłków wymaga poprawa sytuacji finansowej przedsiębiorstw kolejowych.

Otoczenie biznesu

W sprawozdaniu z maja 2006 r. wskazano potrzebę dalszej poprawy funkcjonowania s ądownictwa i zmniejszenia obciążeń prawnych spoczywających na przedsiębiorcach. Ograniczony postęp osiągnięto w niżej wymienionych dziedzinach. W maju przedłożono parlamentowi projekt kodeksu postępowania cywilnego. W tym samym miesiącu przyjęto zmiany do prawa upadłościowego. W czerwcu Rada na rzecz Wzrostu Gospodarczego przyjęła plan działania w sprawie stanowienia lepszego prawa obejmujący wykaz obowi ązujących uregulowań prawnych, które sprawiają największe problemy.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania. Ustawa o rejestrze handlowym wymaga pełnego wdrożenia, a elektroniczny rejestr handlowy musi osiągnąć pełny poziom operacyjności. Kontynuacji wymagają wysiłki na rzecz zmniejszenia obciążeń prawnych i skupienia się przy tym zwłaszcza na tych przepisach, które stwarzają największe przeszkody dla prowadzenia działalności gospodarczej. Bardziej systematycznego stosowania wymaga ocena skutków regulacji. Dalszych usprawnień wymaga funkcjonowanie administracji i sądownictwa.

Elastyczność rynku pracy

W sprawozdaniu z maja 2006 r. stwierdzono potrzebę zwiększenia elastyczności ram prawnych dla rynku pracy. Postęp osiągnięto w niżej wymienionych dziedzinach. Zmiany wprowadzone w maju w kodeksie pracy przyczyniły się do większej elastyczności form organizacji czasu pracy. Dla pracowników zatrudnionych na specjalnych umowach o świadczenie dodatkowej pracy maksymalny tygodniowy czas pracy wydłużono do 48 godzin. Mogą oni pracować również dłużej pod warunkiem wyrażenia na to pisemnej zgody. Ponadto maksymalny okres referencyjny stosowany do obliczania średniego tygodniowego czasu pracy wydłużono w określonych przypadkach do sześciu miesięcy.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania. Przepisy kodeksu pracy w sprawie czasu pracy i pracy na czas określony nadal są dość restrykcyjne. Co do zasady, utrzymano zakaz normalnej pracy w godzinach nadliczbowych z wyjątkiem określonych szczególnych przypadków. Premie z tytułu stażu pracy ciągle jeszcze nie zostały włączone do regularnej siatki wynagrodzeń. Szeroko zakrojona reforma systemu edukacji pozostaje kluczowa dla przezwyciężenia niedoborów na rynku pracy.

2.3. Kryteria związane z przejęciem wspólnotowego dorobku prawnego

W niniejszej sekcji dokonano oceny rozwoju sytuacji w tych dziedzinach prawa wspólnotowego, które w sprawozdaniu z maja 2006 r. uznane zostały za wymagające wzmożonych wysiłków, z podziałem na dwie kategorie.

– w pierwszej kolejności omówiono obszary, w których osiągnięty został znaczny post ęp, i w których przygotowania Bułgarii będą przebiegać zgodnie z planem pod warunkiem utrzymania dotychczasowego tempa prac,

– następnie omówiono obszary wymagające dalszej poprawy, i w których przygotowania Bułgarii powinny być kontynuowane.

2.3.1. Obszary, w których przygotowania przebiegają zgodnie z planem

Rozdział 2 Swobodny przepływ osób

W dziedzinie **wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych** w lipcu 2006 r. zmieniono ustawę o opiece zdrowotnej. Nadal trwają prace nad zwiększeniem możliwości administracyjnych, zarówno poprzez szkolenia, jak i dalszy rozwój odpowiednich struktur administracyjnych. Postęp odnotowano także w odniesieniu do zawodów związanych ze s łużbą zdrowia (lekarzy, pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną, dentystów, farmaceutów i położnych), koordynacji szkoleń i automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych, dla którego w sierpniu 2006 r. przyjęto odpowiednie rozporz ądzenia. Bułgaria musi zadbać o odpowiednie wdrożenie wyżej wspominanych przepisów.

Rozdział 3 Swobodny przepływ usług

W dziedzinie **bankowości** w lipcu 2006 r. przyjęto ustawę o dodatkowym nadzorze nad konglomeratami finansowymi i ustawę o instytucjach kredytowych. Zmieniono wówczas także ustawę o gwarancjach depozytów bankowych. Bułgaria nadal musi dokończyć transpozycję nowych unijnych zasad dotyczących wymogów kapitałowych wobec instytucji kredytowych i przedsiębiorstw inwestycyjnych do prawa krajowego.

W dziedzinie **rynku usług inwestycyjnych** i **rynku papierów wartościowych** Rada Ministrów w lipcu 2006 r. zatwierdziła zmiany do ustawy o ofercie publicznej papierów wartościowych i ustawy o wykorzystywaniu informacji poufnych i manipulacji na rynku papierów wartościowych oraz przekazała je do przyjęcia przez parlament. W dziedzinie **społeczeństwa informacyjnego** przyjęto ustawę o handlu elektronicznym. Bułgaria poczyniła poważne postępy w dziedzinie bankowości, rynku usług inwestycyjnych i rynku papierów wartościowych oraz społeczeństwa informacyjnego.

Rozdział 7 Rolnictwo

Bułgaria poczyniła pewne postępy w niektórych dziedzinach rolnictwa. Dotyczyły one ustanowienia **agencji płatniczej**, wzrostu świadomości i wiedzy specjalistycznej w zakresie **mechanizmów handlowych** oraz ustanowienia **wspólnych organizacji rynku wina i alkoholu, rynku wołowiny i rynku mleka**. **Podobnie znaczący postęp osiągni ęto w sektorze weterynaryjnym, zwłaszcza w odniesieniu do aspektów handlu żywymi zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego, wspólnych środków zwalczania chorób odzwierzęcych** i **dobrostanu zwierząt**. W odniesieniu do dobrostanu zwierząt przeprowadzono szczegółowe analizy dotyczące egzekwowania standardów UE. Opracowano odpowiednie projekty, które otrzymają wsparcie ze strony Wspólnoty. Bu łgaria osiągnęła poważny postęp w wyżej wymienionych dziedzinach.

Rozdział 8 Rybactwo

W odniesieniu do **inspekcji i kontroli** wymogi prawne UE dla rejestracji połowów i prowadzenia dzienników połowowych zostały transponowane do prawa krajowego i są stosowane. W kontekście **zarządzania zasobami i flotą** znaczący postęp osiągnięto w zakresie satelitarnego systemu monitorowania statków rybackich, który z dniem przyst

ąpienia ma w pełni funkcjonować dla wszystkich statków, których to dotyczy. W odniesieniu do przygotowań Bułgarii do uczestnictwa w funduszu rybackim w ramach **działań strukturalnych UE** oraz **polityki rynkowej** Bułgaria uczyniła znaczący krok naprzód, zwiększając możliwości administracyjne i poprawiając relacje z sektorem rybackim. Ponadto Komisji przedstawiono projekt krajowego planu strategicznego.

Rozdział 9 Transport

Pewien postęp odnotowano w dziedzinie **transportu morskiego**. W sierpniu przedłożono parlamentowi zaktualizowaną strategię prywatyzacji przedsiębiorstwa Navybulgar. Do czasu zakończenia procesu prywatyzacji, który zagwarantuje niezależność inspekcji, wszystkie inspekcje z wyjątkiem inspekcji prowadzonych na podstawie Mi ędzynarodowego kodeksu ochrony statków i obiektów portowych oraz Mi ędzynarodowego kodeksu zarządzania bezpieczeństwem wykonywane są przez towarzystwa klasyfikacyjne, które także wydają dokumenty o minimalnym stanie załogi na statku. Z dniem przystąpienia inspekcje te będzie wolno przeprowadzać wyłącznie towarzystwom klasyfikacyjnym uznawanym przez UE.

Rozdział 10 Podatki

Bułgaria poczyniła znaczące postępy w zakresie podatku od wartości dodanej (VAT). W tej dziedzinie w lipcu 2006 r. przyjęto nową ustawę o VAT. Zawiera ona w szczególności przepisy służące transpozycji systemu wewnątrzwspólnotowego do prawa krajowego. W dziedzinie połączeń między systemami informatycznymi Bułgaria kroczy właściwą drogą i powinna utrzymać wysiłki zmierzające ku terminowemu ukończeniu systemu podatku VAT na usługi elektroniczne.

Rozdział 13 Zatrudnienie i polityka społeczna

Bułgaria osiągnęła poważny postęp w dziedzinie **prawa pracy**. Kodeks pracy zmieniono w maju 2006 r., uwzględniając w nim wspólnotowy dorobek prawny, zwłaszcza w zwi ązku z dyrektywami w sprawie zwolnień grupowych, przeniesienia własności przedsi ębiorstw, pracy w niepełnym wymiarze godzin, pracy na czas określony, niewypłacalności pracodawcy, czasu pracy, informacji pisemnej o indywidualnych warunkach zatrudnienia i ochrony młodocianych w pracy. Kolejne ustawy przyjęto w celu transpozycji dyrektywy w sprawie oddelegowania pracowników i dyrektyw uzupełniających statut spółki europejskiej i spółdzielni europejskiej, dyrektywy w sprawie procedury informacji i konsultacji oraz dyrektywy w sprawie europejskich rad zakładowych. Zatem większość niedociągnięć zlikwidowano. Dalszej rozbudowy wymagają jednak możliwości administracyjne i mechanizmy kontroli wewnętrznej w inspektoratach pracy, aby zagwarantować skuteczne i jednolite stosowanie wspólnotowego dorobku prawnego w tej dziedzinie.

Istotny postęp nastąpił w zakresie przygotowań do administrowania **Europejskim Funduszem Społecznym (EFS)**, zwłaszcza w odniesieniu do szkolenia urzędników słu żby cywilnej i dalszego naboru personelu.

Rozdział 21 Polityka regionalna

W zakresie **struktur instytucjonalnych** (możliwości administracyjne) Bułgaria poczyniła znaczące postępy, nieprzerwanie wdrażając plany naboru pracowników w różnych organach. Wyższe wynagrodzenia dla urzędników służby cywilnej zaangażowanych w administrowanie funduszami UE ułatwiły nabór wykwalifikowanych pracowników. Przeprowadzono szkolenia w celu zapewnienia skutecznego wdrożenia funduszy strukturalnych.

W dziedzinie **monitorowania i oceny** duży postęp osiągnięto dzięki ukończeniu podstawowego systemu pilotażowego dla systemu zarządzania i informowania. Pierwsze szkolenia już trwają, a obszerny program szkoleniowy dla wszystkich użytkowników ko ńcowych jest opracowany. Utworzono jednostki odpowiedzialne za ocenę w licznych organach zarządzających. Niemniej jednak działania związane ze zwiększaniem możliwo ści administracyjnych na wszystkich szczeblach będą musiały zostać zintensyfikowane, by zabezpieczyć pełne spożytkowanie środków UE przy jednoczesnym przestrzeganiu prawa wspólnotowego. Ponadto bacznej uwagi wymagać będą procedury wyboru projektów i ich realizacja.

Rozdział 22 Ochrona środowiska

Bułgaria osiągnęła znaczny postęp w zakresie **zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony przed promieniowaniem radioaktywnym**. Zwiększono liczbę pracowników w Agencji Nadzoru Nuklearnego, wśród których są również eksperci odpowiedzialni za aspekty dotyczące promieniowania jonizującego związanego z badaniami medycznymi.

Rozdział 23 Ochrona konsumentów i zdrowia

W tej dziedzinie poczyniono znaczące postępy. Istotny postęp osiągnięto pod względem dostosowania ustawodawstwa bułgarskiego do wspólnotowego dorobku prawnego zarówno w **dziedzinach związanych z bezpieczeństwem**, jak i w **dziedzinach niezwi ązanych z bezpieczeństwem** dzięki przyjęciu ustawy o kredytach konsumenckich i zmian do ustawy o ochronie konsumentów. Nowe prawo wtórne obejmuje mechanizm wsparcia dla organizacji konsumenckich i regulacje ustawowe dla Komisji Ochrony Konsumentów. Przygotowano projekt ustawy o sprzedaży konsumentom usług finansowych na odległość, który jednak nadal wymaga zatwierdzenia przez rząd bułgarski i przyjęcia przez parlament.

Zatrudniono dodatkowych pracowników i rozpoczęto szkolenia zarówno dla organu kształtującego politykę, jak i dla organów ją realizujących. Przyczyniło się to do poprawy **nadzoru rynku** poprzez ustanowienie Komisji Ochrony Konsumentów (CCP) i Rady ds. Koordynacji i Wymiany Informacji. Ostatni z wymienionych organów odpowiada za nawi ązanie współpracy pomiędzy Komisją Ochrony Konsumentów a pozostałymi trzema g łównymi organami nadzoru rynku. Aktywny udział w europejskim systemie wczesnego ostrzegania w zakresie produktów nieżywnościowych oraz intensyfikacja kontroli, po których następują następcze działania administracyjne, wskazują na odpowiedni nadzór rynku. 12 % wszystkich przeprowadzonych kontroli spowodowało wydanie aktów administracyjnych lub w ośmiu przypadkach wycofanie produktów z rynku.

Kontynuowano budowę skutecznego ruchu konsumenckiego poprzez udostępnienie

zasobów finansowych jedenastu bułgarskim **organizacjom konsumenckim** oraz przeszkolenie ich personelu. Wspomniane organizacje pozarządowe były formalnie zaanga żowane w nadzór rynku od chwili podpisania memorandum w sprawie wspólnych działań z Komisją Ochrony Konsumentów. Rozpoczęto kampanię informacyjną w celu przybli żenia obywatelom celów i mechanizmów ochrony konsumentów.

Rozdział 24 Współpraca w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych

W dziedzinie **azylu** odpowiednio rozwinięto możliwości administracyjne Agencji ds. Uchodźców.

W dziedzinie **współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych** ratyfikowano umowę w sprawie przywilejów i immunitetów Międzynarodowego Trybunału Karnego oraz Konwencję Rady Europy w sprawie zwalczania terroryzmu. W zakresie jakości mi ędzynarodowej współpracy sądowej w sprawach karnych w lipcu 2006 r. przyjęto ustawę o wydawaniu, przyjmowaniu i wykonywaniu decyzji dotyczących zabezpieczenia mienia lub dowodów wydawanych przez państwa członkowskie UE. Bułgaria poczyniła tu znaczne postępy.

2.3.2. Obszary, w których konieczny jest dalszy postęp

Rozdział 3 Swobodny przepływ usług

W dziedzinie **ubezpieczeń** w czerwcu 2006 r. przyjęto zmiany do kodeksu ubezpieczeń, które przewidują obowiązkowe pokrycie reasekuracyjne dla Funduszu Gwarancyjnego.

Po Bułgarii porusza się wciąż wiele pojazdów z nieważnymi tablicami rejestracyjnymi. Program reasekuracyjny Funduszu Gwarancyjnego nie został jeszcze zrealizowany. G łównym wyzwaniem dla Bułgarii pozostaje podpisanie przed przystąpieniem do UE wielostronnego porozumienia pod patronatem Rady Biur oraz porozumienia pomiędzy organami odszkodowawczymi i funduszami gwarancyjnymi, by umożliwić pojazdom bu łgarskim poruszanie się po całej UE bez kontroli ubezpieczenia OC na granicach oraz zapewnić pełne zastosowanie 4. dyrektywy w sprawie ubezpieczeń komunikacyjnych. Istnieje zatem ryzyko, że po przystąpieniu Bułgarii do UE nadal konieczne będą kontrole posiadania przez pojazdy bułgarskie ubezpieczenia OC oraz że ofiarom wypadków drogowych nie zostanie zapewnione przewidziane w art. 6 wspomnianej dyrektywy odszkodowanie od organów odszkodowawczych lub odszkodowanie takie zostanie zapewnione tylko częściowo.

Opierając się na postępach od maja 2006 r., Bułgaria w nadchodzących miesiącach powinna kontynuować przygotowania w zakresie ubezpieczeń.

W zakresie **ochrony danych osobowych** ustawodawstwo bułgarskie nie jest jeszcze zgodne ze wspólnotowym dorobkiem prawnym. W trakcie przygotowań są zmiany do ustawy o ochronie danych osobowych, nie zakończono jeszcze naboru dodatkowych pracowników do Komisji ds. Ochrony Danych. Rozwiązania wymagają także brak niezale żności budżetowej i funkcjonowanie systemu rejestracji i zgłoszeń. Poprawy wymagają działania w zakresie egzekwowania przepisów i sposobu rozpatrywania skarg, a także skuteczność działań organu nadzorczego w zakresie wykorzystania zasobów i uprawnień

będących do jego dyspozycji.

Rozdział 4 Swobodny przepływ kapitału

W zakresie **prania pieniędzy** osiągnięto postęp, wprowadzając zmiany w ustawie o środkach przeciwdziałających praniu pieniędzy, które w dużej mierze uwzględniają przepisy drugiej dyrektywy UE w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy, oraz dostosowując prawo bułgarskie do zmienionych zaleceń Grupy zadaniowej ds. działań finansowych w sprawie zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Bułgaria musi wykazać, że jest w stanie osiągnąć wymierne rezultaty pod względem egzekwowania prawa i ścigania przypadków prania pieniędzy *(zob. też rozdział 1.2)*.

Rozdział 5 Prawo spółek

Bułgaria osiągnęła postęp w dziedzinie **ochrony praw własności intelektualnej i przemysłowej (IPR)**. W lipcu 2006 r. przyjęto zmiany do ustawy patentowej, a w sierpniu 2006 r. – zmiany do ustawy o znakach towarowych i oznaczeniach geograficznych oraz do ustawy o wzorach przemysłowych. W maju z pomocą Światowej Organizacji Własności Intelektualnej i Komisji Europejskiej zorganizowano w Rousse dużą konferencję informacyjną poświęconą tym zagadnieniom. W sierpniu 2006 r. rozpoczęła się krajowa kampania informacyjna w mediach elektronicznych. Rada ds. Ochrony Własności Intelektualnej i Przemysłowej spotkała się dwukrotnie. Odbyły się również spotkania ze stowarzyszeniami branżowymi związanymi z prawami własności intelektualnej. Szkolenia objęły właściwe ministerstwa, urząd patentowy, prokuratorów oraz funkcjonariuszy służby celnej. **Przestępczość związana z prawami własności intelektualnej nadal jest poważnym zagrożeniem i stanowi dla Bułgarii prawdziwe wyzwanie. Państwo to winno zadbać, aby użytkownicy przedmiotów objętych ochroną, tacy jak operatorzy sieci kablowych, wywiązywali się z obowiązku uiszczania opłat licencyjnych.**

W odniesieniu do ostatnio zmienionej bułgarskiej ustawy patentowej pojawiły się obawy dotyczące niektórych zmian, które prowadzą do ograniczenia warunków programów ochrony tymczasowej dla produktów farmaceutycznych. W niektórych przypadkach spowodowały one ograniczenie praw nabytych.

Rozdział 7 Rolnictwo

Jeśli chodzi o **system kontroli weterynaryjnej na rynku wewnętrznym**, Bułgaria nadal musi ukończyć budowę infrastruktury (punkty kontroli granicznej) oraz wdrażanie procedur kontroli żywych zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego wwiezionych z państw trzecich, ustanowić skuteczny system kontroli udziału w rynku wewnętrznym oraz wykazać, że bazy danych do identyfikacji, rejestracji i kontroli przemieszczania odpowiednich gatunków bydła (odtworzenie historii produktu) funkcjonują w czasie rzeczywistym i są przystosowane dla wielu użytkowników. **Środki w zakresie kontroli chorób zwierzęcych są niezbędne dla zagwarantowania, że państwo jest wolne od klasycznego pomoru świń.** Wreszcie w odniesieniu do **zdrowia publicznego** w sektorze mleczarskim Bułgaria nadal musi utworzyć system rozdziału mleka surowego spełniającego normy UE pomiędzy zakłady mleczarskie.

Rozdział 9 Transport

W dziedzinie **transportu lotniczego** wspólne kontrole przeprowadzone przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA) i Wspólne Władze Lotnicze (JAA) wykaza ły poważne i utrzymujące się niedociągnięcia dotyczące możliwości administracyjnych Bu łgarskiego Zarządu Lotnictwa Cywilnego w zakresie zapewnienia niezbędnego nadzoru w kwestii bezpieczeństwa, wdrożenia wymogów wspólnotowych w zakresie certyfikacji, zdatności do lotu i konserwacji statków powietrznych oraz zadbania o to, aby liczna flota wyprodukowana we Wspólnocie Niepodległych Państw mogła spełnić te wymogi.

W celu uzyskania zgodności z odpowiednimi zasadami UE w zakresie bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego Bułgaria musi w trybie pilnym przedstawić plan działań naprawczych i wdrożyć go zgodnie z dokładnie określonym harmonogramem w ścisłej współpracy z EASA i pod jej kierunkiem, co ma służyć likwidacji wszystkich niedociągnięć w dziedzinie bezpieczeństwa. EASA będzie wówczas musiała skontrolować wdrażanie tego planu w drodze kolejnej kontroli przed przystąpieniem Bułgarii do UE.

Rozdział 10 Podatki

W dziedzinie **podatków bezpośrednich** i **pomocy wzajemnej** nie odnotowano żadnych postępów, ponieważ stosowne akty prawne nie zostały jeszcze przyjęte przez parlament. Bułgaria musi zlikwidować sklepy wolnocłowe dla podróżnych wjeżdżających do tego pa ństwa.

Rozdział 13 Polityka społeczna i zatrudnienie

Jeśli chodzi o **zdrowie publiczne**, w przygotowaniu jest dalsze dostosowanie prawa w zakresie krwi i produktów krwiopochodnych, a także tkanek i komórek w celu zako ńczenia dostosowywania prawa bułgarskiego do wspólnotowego dorobku prawnego. Do prawa bułgarskiego przeniesiono wymogi UE w zakresie odtwarzania historii produktów i zgłaszania poważnych reakcji i zdarzeń niepożądanych. Nieznacznie zwiększono możliwo ści administracyjne właściwych agencji wykonawczych. Regularnie przeprowadzano kontrole aktualnej sieci wyspecjalizowanych instytutów, przy czym w razie konieczności wydawano akty administracyjne i nakładano sankcje.

Jeśli chodzi o dostęp do opieki zdrowotnej, opieki nad dziećmi oraz opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, nadal istnieje potrzeba podjęcia wytężonych wysiłków, aby zapewnić poprawę warunków życia w ośrodkach opiekuńczych, ograniczenie instytucjonalizacji i realizację działań określonych w Krajowym planie działania na rzecz wdrażania polityki ochrony zdrowia psychicznego w Bułgarii na lata 2004-2012. Pomimo osiągnięcia od maja 2006 r. pewnego postępu w dziedzinie **dialogu społecznego**, stwierdzono brak odpowiedniej rozwoju dialogu dwustronnego i potrzebę dalszego budowania potencjału. Kryteria reprezentatywności muszą być stosowane w sposób bezstronny wobec wszystkich organizacji zrzeszających partnerów społecznych. Udział w dialogu trójstronnym musi być ograniczony do organizacji zrzeszających partnerów spo łecznych posiadających mandat społeczny. Przygotowania w tej dziedzinie wymagają intensyfikacji..

W dziedzinie **integracji społecznej** różne problemy wymagają jeszcze rozwiązania. Bułgaria musi kontynuować prace analityczne i opracowywanie statystyk społecznych na temat ubóstwa i wykluczenia społecznego zgodnie ze wskaźnikami UE dotyczącymi integracji społecznej. Należy wciąż dokładać starań na rzecz poprawy sytuacji grup słabszych społecznie, zwłaszcza Romów, oraz promowania ich pełnej integracji ze społeczeństwem.

Bułgaria osiągnęła pewien postęp w dziedzinie **przeciwdziałania dyskryminacji**. Zwiększenia wymagają jednak możliwości administracyjne Komisji ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji. Starania na rzecz zapewnienia skutecznego wdrożenia Ramowego programu równomiernej integracji Romów w społeczeństwie bułgarskim nie były wystarczające.

Rozdział 14 Energia

Ograniczony postęp osiągnięto w zakresie **konkurencyjności i wewnętrznego rynku energii**. Otwarcie rynków energii elektrycznej i gazu postępuje, nieprzerwanych starań wymaga jednak nadal zakończenie restrukturyzacji przedsiębiorstw energetycznych i gazowych NEK i Bulgargas. Do dnia przystąpienia Bułgaria musi również znieść istniejący monopol przywozowy/wywozowy zgodnie z zapisami w ustawie energetycznej.

Pewien postęp odnotowano w dziedzinie **energii jądrowej i bezpieczeństwa jądrowego**. W celu realizacji zobowiązań dotyczących wcześniejszego wyłączenia, a następnie likwidacji bloków 1-4 elektrowni jądrowej Kozloduy władze bułgarskie opracowały realną strategię likwidacji.

Potrzebne są dalsze starania w zakresie realizacji proponowanych działań. Działania operacyjne i administracyjne niezbędne do realizacji tej strategii muszą zostać zakończone. Obejmują one przede wszystkim zatwierdzenie zmiany licencji przez Urząd Nadzoru Jądrowego dla bloków 1 i 2, aby pozwalała ona na podjęcie przygotowań do wyłączenia i rozbiórki, a także wydanie licencji na niewytwarzanie energii dla bloków 3 i 4. Są one niezbędne do konsekwentnej realizacji zmienionej strategii gwarantującej nieodwracalne wyłączenie wszystkich czterech bloków elektrowni.

Rozdział 15 Polityka przemysłowa

Poczyniono postępy w zakresie **prywatyzacji i restrukturyzacji** *(zob. też sekcja dot. gospodarki)*. W odniesieniu do restrukturyzacji sektora hutnictwa żelaza i stali były one jednak niewielkie. Bułgaria złożyła wniosek o przedłużenie okresu restrukturyzacji do 2008 r. i zaakceptowała wydłużenie do 2008 r. możliwości żądania zwrotu pomocy państwa w przypadku niespełnienia warunków jej przyznania.

Rozdział 19 Łączność elektroniczna i technologie informatyczne

Rozwiązania wymagają pewne kluczowe zagadnienia w zakresie **łączności elektronicznej i technologii informatycznych**. Przyjmowanie nowego prawa pierwotnego i wtórnego dokonującego transpozycji wspólnotowego dorobku prawnego z 2002 r. **jest wciąż w toku**. Nie podjęto jeszcze odpowiednich środków regulacyjnych w odniesieniu do cen

hurtowych za usługi telefonii komórkowej i nie zastosowano skutecznego systemu rachunkowości kosztów. Środki te zapewniają rzetelność i uczciwość zobowiązań w zakresie ustalania cen z tytułu usług wzajemnych połączeń, rozdziału, dostępu i detalicznych usług głosowych. Ponadto krajowy organ regulacyjny powinien dysponować większymi możliwościami i pełną niezależnością w celu realizacji powierzonych mu zadań. Przygotowania prowadzone przez Bułgarię nie są wystarczające, aby uzyskać pełną zgodność z prawem UE do dnia przystąpienia.

Rozdział 21 Polityka regionalna i koordynacja instrumentów strukturalnych

Programowane postępuje zgodnie z planem. Większy postęp jest jednak konieczny w odniesieniu do opracowania szeregu dobrze przygotowanych projektów. Bułgarii grozi, że nie przygotuje wystarczającej liczby projektów do dnia przystąpienia i może nie być w stanie w pełni wykorzystać środków przeznaczonych dla niej w ramach funduszy strukturalnych.

W zakresie ustanowienia prawidłowego i skutecznego systemu **zarządzania finansowego i kontroli finansowej** brak jest wyników, zwłaszcza w odniesieniu do jednostek audytu wewnętrznego, które wykonują swoją pracę jedynie w ograniczonym zakresie i nie osiągn ęły jeszcze odpowiednich standardów. Postęp zrobiono w zakresie naboru i szkolenia pracowników, jakkolwiek nie zakończono jeszcze opracowywania kompleksowych planów naboru i szkoleń. Dostępne są projekty podręczników zawierających opisy procedur. Podręczniki te wymagają szybkiego ukończenia, aby mogły być wykorzystywane podczas szkoleń. Procedury muszą zostać sprawdzone i doprowadzić do wypracowania zachowań rutynowych. Pomimo utworzenia zespołów odpowiedzialnych za kontrolę *ex ante* we wszystkich organach zarządzających, w tym kontekście należy wykazać prawidłowe wdrożenie procedur zamówień publicznych.

Rozdział 22 Ochrona środowiska

W zakresie **prawodawstwa horyzontalnego** nie podjęto szczególnych działań w celu poprawy świadomości i zaangażowania obywateli w system zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (IPPC) oraz program NATURA 2000. Wyasygnowano środki finansowe na stworzenie publicznie dostępnego rejestru oceny wpływu na środowisko, który jednak jeszcze nie powstał.

W zakresie **gospodarki odpadami** pewne postępy poczyniono w odniesieniu do naboru pracowników na szczeblu regionalnym. Zbyt małą uwagę poświęcono budowie zintegrowanej sieci zakładów usuwania odpadów.

Jeśli chodzi o **jakość wody**, przyjęcia wymaga zmiana ustawy o wodzie służąca pełnemu dostosowaniu ustawodawstwa bułgarskiego do ramowej dyrektywy wodnej UE.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Dalsze zwiększenie możliwości administracyjnych potrzebne jest w zakresie zasobów ludzkich, laboratoriów i wyposażenia, zwłaszcza na poziomie regionalnym.

Postęp osiągnięto natomiast w zakresie **zintegrowanego zapobiegania**

zanieczyszczeniom i ich kontroli (IPPC) oraz zarządzania ryzykiem. Dotychczas liczba wydanych zintegrowanych zezwoleń wzrosła do 108, a do października 2007 r. wydanych musi być ogółem 230 takich zezwoleń. Otwarto postępowanie dotyczące pozostałych zakładów. Proces wydawania pozostałych zezwoleń i ich egzekwowania wymaga kontynuacji, aby udało się go zakończyć w terminie.

Pewne zaległości występują w zakresie dostosowywania prawa dotyczącego **jakości powietrza**. Nadal potrzeba wzmożonych wysiłków w celu pełnej transpozycji pozostałych dyrektyw obowiązujących w tej dziedzinie (otaczające powietrze, krajowe poziomy emisji, handel emisjami, zawartość siarki w paliwach płynnych).

Terminowe wdrożenie środków w tych dziedzinach wymaga wytężonych starań.

Rozdział 24 Współpraca w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych

Odnotowano pewne postępy w zakresie przygotowań do stosowania **dorobku prawnego Schengen** oraz **zarządzania przyszłą zewnętrzną granicą UE**. W następstwie wdro żenia strategii zintegrowanego zarządzania granicami i odpowiedniego planu działania w maju 2006 r. w strefie granicznej rozmieszczono wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze, a w czerwcu 2006 r. - wspólne patrole funkcjonariuszy służby celnej i straży granicznej. Obecnie działa 13 takich zespołów. W czerwcu 2006 r. Bułgaria przyjęła plan działania w sprawie przygotowań do wejścia do SIS II w późniejszym czasie po przyst ąpieniu. Przygotowania do wejścia do strefy Schengen po przystąpieniu do UE przebiegaj ą planowo. Bułgaria będzie jednak musiała wykazać również w praktyce, że prowadzone przez nią prace przygotowawcze są skupione całkowicie na SIS II, a nie na SIS I+. Kontynuowano nabór dodatkowych pracowników, obsadzono 137 z przewidzianych na 2006 r. 200 dodatkowych etatów dla funkcjonariuszy straży granicznej. W lipcu 2006 r. w punkcie kontroli granicznej Lesovo na granicy bułgarsko-tureckiej wprowadzono zasadę „płatności przy jednym stanowisku" w charakterze projektu pilotażowego, który musi być obecnie rozszerzony na wszystkie punkty graniczne w celu ograniczenia ryzyka korupcji na granicy. W sierpniu 2006 r. podpisano umowę o współpracy pomiędzy bułgarską strażą graniczną a Europejską Agencją Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej FRONTEX. Również w sierpniu Bu łgaria podpisała z Rumunią umowę o kontroli granic państwowych, współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach granicznych. W okresie od maja do września 2006 r. na bułgarskiej granicy państwowej zatrzymano 220 osób , a 499 osobom odmówiono wjazdu na przejściach granicznych.

Granica bułgarska pozostaje w dużym stopniu narażona na handel ludźmi i przemyt towarów, w związku z czym konieczne są dalsze inwestycje w nowoczesne wyposażenie i dobrze wyszkolony personel w celu zagwarantowania wysokiego poziomu kontroli.

W zakresie zwalczania **narkotyków** możliwości administracyjne Krajowego Punktu Kontaktowego w ramach Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii pozostały niezmienione. Bułgaria nadal jest głównym państwem tranzytowym dla przemytu narkotyków i stoi przed zadaniem skutecznego wdrożenia środków służ ących jego zwalczaniu. Od maja 2006 r. na granicy bułgarskiej skonfiskowano około 180 kg heroiny, 30 kg haszyszu i ponad 200 kg amfetaminy, a także niewielkie ilości

marihuany, ecstasy i kokainy.

W sprawie informacji o **ochronie danych** zob. rozdział 3.

Rozdział 28 Kontrola finansowa

Jeśli chodzi o **ochronę interesów finansowych UE**, zaobserwowano pewne postępy w zakresie zwalczania nadużyć finansowych. Poprawiono strategię zwalczania nadużyć i odpowiedni plan działania, a stosowne środki zastosowano już w praktyce. W ramach słu żby AFCOS utworzono w lipcu nową jednostkę centralną celem zwiększenia możliwości koordynacyjnych właściwych organów krajowych i współpracy z urzędem OLAF w zakresie zwalczania nadużyć finansowych i ochrony interesów finansowych UE. Skuteczna ochrona interesów finansowych UE będzie musiała być zapewniona poprzez prawidłowe funkcjonowanie jednostki centralnej i pełną współpracę odpowiednich organów krajowych w tej strukturze.

3. Tłumaczenie wspólnotowego dorobku prawnego na język bułgarski

Bułgarii pozostaje do przetłumaczenia około 1,4 % wspólnotowego dorobku prawnego (ok. 1 360 stron), a do weryfikacji około 16 % (ok. 15 000 stron). Uwzględnienie prac na innych etapach produkcji (korekta, konsultowanie ostatecznych wersji tekstów przez weryfikatorów prawnych z różnych instytucji) oznacza, że około 51 % łącznej liczby stron (tj. ok. 48 000 stron) nie jest jeszcze przygotowane do wydania specjalnego Dziennika Urzędowego, które będzie publikowane od dnia przystąpienia Bułgarii do UE.

Przetłumaczenie całego wspólnotowego dorobku prawnego wraz z pełną weryfikacją t łumaczeń stanowi kwestię najwyższej wagi z punktu widzenia zapewnienia pewności prawnej w odniesieniu do prawa wtórnego. Bułgaria powinna zintensyfikować swoje wysi łki dla osiągnięcia tego celu.

ZAŁĄCZNIK DOTYCZĄCY RUMUNII

1. Zagadnienia poruszone we wnioskach z majowego sprawozdania, które wymagały dalszych działań

1.1. Kryteria polityczne

Wymiar sprawiedliwości

Poczyniono dalsze postępy w reformie sądownictwa. Kontynuowana jest realizacja Krajowej strategii i planu działania na rzecz reformy sądownictwa. W maju 2006 r. przyj ęto ustawę o mediacji, która przewiduje system alternatywnego rozstrzygania sporów. Nadzór nad wykonaniem ustawy sprawować będzie Rada ds. Mediacji. Ministerstwo Sprawiedliwości, Naczelna Rada Sądownictwa, praktykujący sędziowie i prokuratorzy, prawnicy oraz eksperci zagraniczni rozpoczęli zasadniczy przegląd kodeksu cywilnego i kodeksu karnego, jak również towarzyszących im odpowiednio kodeksu postępowania cywilnego i kodeksu postępowania karnego. Prace powinny zostać zakończone do trzeciego kwartału 2007 r. Liczba spraw toczących się w wydziale cywilnym Sądu Najwy ższego zmniejszyła się z 6 126 na koniec lutego 2006 r. do 5 160 we wrześniu br.

W lipcu 2006 r. Prokurator Generalny Rumunii wraz z szefami Rumuńskiej Służby Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Rumuńskiej Służby Wywiadu Zagranicznego oraz Dyrekcji Generalnej ds. Wywiadu i Bezpieczeństwa Wewnętrznego podali się do dymisji po zniknięciu i ucieczce z kraju oskarżonego w procesie o terroryzm. Inspektorzy sądowi wszczęli wstępne postępowanie dochodzeniowo-śledcze w sprawie działań prokuratorów i sędziów zaangażowanych w tę sprawę.

Naczelna Rada Sądownictwa rozpoczęła prace nad klasyfikowaniem różnych spraw tocz ących się przed sądami według ich złożoności i obliczaniem średniego czasu rozpatrywania spraw w celu wsparcia sądów w bardziej efektywnym zarządzaniu zasobami ludzkimi w sądownictwie. W 17 sądach uruchomiono projekt pilotażowy, w ramach którego urzędnicy sądowi zostaną dopuszczeni do wykonywania dodatkowych obowiązków administracyjnych spoczywających obecnie na sędziach celem zmniejszenia obciążenia pracą sędziów. W czerwcu Naczelna Rada Sądownictwa zaproponowała zmiany w przepisach dotyczących sankcji dyscyplinarnych wobec sędziów. Celem proponowanych zmian jest uniemożliwienie sędziom, wobec których prowadzone jest postępowanie dochodzeniowo-śledcze, przejścia na wcześniejszą emeryturę w celu unikni ęcia sankcji oraz uniemożliwienie takim sędziom orzekania po podjęciu przez Naczelną Radę Sądownictwa wstępnej decyzji o usunięciu z urzędu.

Plan działania Naczelnej Rady Sądownictwa realizowany jest zgodnie z harmonogramem i podjęto już następujące działania: po pierwsze przyjęto przepisy wewnętrzne mające uniemożliwić członkom Rady głosowanie w sprawach dyscyplinarnych dotyczących sądu lub prokuratury, w którym/której są zatrudnieni; po drugie podjęto kroki w celu zapewnienia większej spójności wykładni i bardziej konsekwentnego stosowania prawa; po trzecie wprowadzono bardziej obiektywne kryteria awansów sędziów i prokuratorów a po czwarte wprowadzono nowe obiektywne kryteria naboru personelu w Departamencie Kontroli, które zastosowano przy wyborze trzech nowych inspektorów sądowych.

W maju 2006 r. parlament wyraził zgodę na remont 25 sądów. W sierpniu ponownie otwarto Pałac Sprawiedliwości w Bukareszcie, w którym mieści się obecnie bukareszteński Sąd Apelacyjny oraz sąd miejscowy. Trwa wyposażanie sądów w nowoczesny sprzęt komputerowy i urządzenia łączności, a do lipca 2006 r. wszystkie sądy zostały podłączone do bezpiecznej sieci. Trwają także prace mające na celu podłączenie do tej sieci wszystkich prokuratur. Oprogramowanie do systemu dokumentacji i zarządzania sprawami funkcjonuje w 152 spośród 237 sądów w Rumunii oraz w 40 spośród 235 prokuratur. W 82 % sądów i 90 % prokuratur zainstalowano sieci lokalne. Od lipca 2006 r. wszystkie sądy i prokuratury mają dostęp do prawodawstwa i orzecznictwa w trybie online.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Nie zapewniono jeszcze w pełni spójnej wykładni i konsekwentnego stosowania prawa w sądach wszystkich szczebli w całym kraju. Pięciu spośród czternastu pochodzących z wyboru członków Naczelnej Rady Sądownictwa pozostaje w sytuacji potencjalnego konfliktu interesów w kwestiach inspekcji, ponieważ osoby te zajmują czołowe stanowiska w sądach lub prokuraturach. Obiektywność przeważającej większości obecnych inspektorów nie jest w wystarczający sposób zagwarantowana. W celu zmniejszenia liczby wolnych etatów i zwiększenia liczby inspektorów w poszczególnych regionach należy zatrudnić nowych inspektorów zgodnie z nową procedurą. Naczelna Rada Sądownictwa nie rozwiązała jeszcze kwestii tego, że niezgodne z etyką zawodową postępowanie niektórych członków rady wpływa niekorzystnie na wizerunek rady jako organu kolegialnego. Nie przyjęto dotychczas żadnych nowych przepisów tworzących ramy pomocy prawnej. Nie powołano jeszcze nowego Prokuratora Generalnego. Nie podjęto żadnych działań celem rozwiązania poważnych problemów zarządczych w Prokuraturze, takich jak: nierówne obciążenie pracą, brak systemu odpowiednich szkoleń i brak umiejętności gromadzenia danych statystycznych. Kwestia ta będzie musiała zostać rozwiązana w sposób priorytetowy.

Ogólnie należy stwierdzić, że reforma sądownictwa postępuje, zwłaszcza pod względem rozwijania możliwości administracyjnych. Konieczne są jednak dalsze wysiłki dla zapewnienia większej spójności wykładni i bardziej konsekwentnego stosowania prawa, co przyczyni się do zwiększenia pewności prawnej. Wprawdzie w oparciu o niedawno przyjęty plan działania Naczelna Rada Sądownictwa zaczęła rozwiązywać niektóre z kluczowych problemów, z jakimi boryka się sądownictwo, pozostają jednak obawy o ewentualne konflikty interesów i kwestie etyczne w odniesieniu do niektórych jej członków. Należy także podjąć działania celem poprawy zarządzania w Prokuraturze.

Działania antykorupcyjne

Rumunia nadal czyni postępy w zwalczaniu korupcji. Kontynuuje się realizację Krajowej strategii i planu działania na rzecz zwalczania korupcji. W czerwcu 2006 r. przyjęto zmiany do Kodeksu karnego, wprowadzające odpowiedzialność karną osób prawnych. W lipcu przyjęto nowe przepisy uściślające zasady finansowania partii politycznych.

Wzrasta liczba bezstronnych postępowań dochodzeniowo-śledczych w sprawach podejrzeń o korupcję na wysokim szczeblu, a ich jakość ulega poprawie. Krajowa Dyrekcja ds.

Przeciwdziałania Korupcji wszczęła postępowania dochodzeniowo-śledcze w trzech nowych sprawach o korupcję na wysokim szczeblu z udziałem byłego deputowanego do parlamentu, czołowego przedstawiciela władz samorządowych oraz wysokiego rangą urz ędnika służby cywilnej. Krajowa Dyrekcja ds. Przeciwdziałania Korupcji oskarżyła siedem osób w sprawach o korupcję na wysokim szczeblu; wśród nich było czterech polityków rz ądzącej koalicji, dwóch polityków opozycji oraz jeden znany przedsiębiorca. Dyrekcja oskarżyła także pięciu sędziów i prowadzi postępowania dochodzeniowo-śledcze w sprawie dwóch kolejnych przedstawicieli tego zawodu. Od marca 2006 r. Dyrekcja oskar żyła ogółem 199 osób. Sądy wydały wyroki skazujące w pierwszej instancji wobec 87 oskarżonych oraz 82 wyroki w ostatniej instancji w sprawach zainicjowanych przez Dyrekcję. Poprawie ulega jakość postępowań prowadzonych przez Dyrekcję, o czym świadczy ponowne zajęcie się sprawami, które zostały zamknięte pod poprzednim kierownictwem, oraz wszczęcie nowych postępowań w sprawie od dawna znanych skandali wokół przetargów publicznych. Wzrasta skuteczność struktur antykorupcyjnych, ponieważ coraz więcej postępowań dochodzeniowo-śledczych prowadzonych przez Dyrekcję wszczynanych jest na podstawie informacji przekazanych przez publiczne organy kontroli. W maju Dyrekcji ds. Przeciwdziałania Korupcji przydzielono 56 dodatkowych etatów.

Dyrekcja Generalna ds. Przeciwdziałania Korupcji w Ministerstwie Administracji i Spraw Wewnętrznych zatrudnia obecnie 298 osób pracujących na szczeblu centralnym i na szczeblach lokalnych. Od maja Dyrekcja Generalna ds. Przeciwdziałania Korupcji przeprowadziła wstępne postępowania dochodzeniowo-śledcze przeciwko 615 osobom i przekazała akta wszystkich tych spraw właściwym prokuraturom, co doprowadziło do postawienia aktów oskarżenia 157 osobom. Dyrekcja Generalna przeprowadziła także badania przestrzegania etyki zawodowej, w wyniku których ujawniono przypadki korupcji w ministerstwie. W maju i czerwcu krajowy Urząd Celny przeprowadził 42 kontrole swoich pracowników, w tym także kontrole na podstawie skarg obywateli, w wyniku czego podjęto środki dyscyplinarne wobec 41 pracowników, a akta jednej ze spraw przekazano Krajowej Dyrekcji ds. Przeciwdziałania Korupcji celem kontynuacji post ępowania. We wrześniu wspólne działania Dyrekcji Generalnej ds. Przeciwdziałania Korupcji oraz Krajowej Dyrekcji ds. Przeciwdziałania Korupcji zaowocowały kolejnymi aresztowaniami, w tym m.in. 30 funkcjonariuszy służby celnej oraz innych urzędników słu żby cywilnej, co świadczy o dobrej współpracy pomiędzy tymi dwoma organami.

Rozpoczęto dwie kampanie o zasięgu krajowym, których celem jest uświadomienie negatywnych konsekwencji korupcji obywatelom i urzędnikom służby cywilnej, w tym tak że pracownikom wymiaru sprawiedliwości.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Konieczne jest zajęcie przez wszystkie postaci obecne na scenie politycznej wyraźnego stanowiska, które by potwierdzało, że ostatnie postępy w zwalczaniu korupcji mają charakter trwały i nieodwracalny.W parlamencie podczas prac nad projektem ustawy przewidującej powstanie Krajowej Agencji ds. Etyki podejmowano próby ograniczenia zakresu jej kompetencji, przy czym do przyjęcia takiej ustawy Rumunia zobowiązała się w

Krajowej strategii i planie działania na rzecz zwalczania korupcji.

W parlamencie podjęto także próbę wprowadzenia zmian w procedurze powoływania zarówno Prokuratora Generalnego Rumunii jak i szefa Krajowej Dyrekcji ds. Przeciwdzia łania Korupcji, co wprowadziłoby dodatkową niepewność prawną i instytucjonalną w strukturach antykorupcyjnych. Reformom prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości i Krajową Dyrekcję ds. Przeciwdziałania Korupcji muszą towarzyszyć nieustające wysiłki ze strony wszystkich pozostałych agencji wykonawczych, władzy ustawodawczej i sądowniczej. Współpraca pomiędzy dwoma wyspecjalizowanymi słu żbami prokuratorskimi powinna być jeszcze ściślejsza w sprawach podejrzeń o korupcję na wysokim szczeblu oraz w przypadku przestępczości zorganizowanej. Nadal nie ma gwarancji, że wszyscy sędziowie posiadają wiedzę specjalistyczną odpowiednią do prowadzenia skomplikowanych spraw dotyczących przestępstw finansowych i gospodarczych oraz do orzekania w takich sprawach. Dotychczas nie wydano żadnych wyroków w ostatniej instancji w sprawach o korupcję na wysokim szczeblu zapocz ątkowanych nowymi postępowaniami dochodzeniowo-śledczymi wszczętymi przez Krajową Dyrekcję ds. Przeciwdziałania Korupcji we wrześniu 2005 r. Korupcja pozostaje kwestią budzącą ogólne zaniepokojenie. Niektóre sektory, takie jak opieka zdrowotna, edukacja czy samorządy lokalne są szczególnie zagrożone w tym względzie.

Ogólnie należy stwierdzić, że zwalczanie korupcji przynosi postępy, zwłaszcza jeśli chodzi o wszczynanie postępowań karnych i stawianie podejrzanych w stan oskarżenia. Zapewnienie trwałości i nieodwracalności dokonanego ostatnio postępu wymaga kolejnych aktów oskarżenia, procesów, wyroków skazujących w ostatniej instancji oraz wyroków odstraszających w sprawach o korupcję na wysokim szczeblu. Wszystkie postaci sceny politycznej muszą zamanifestować swoje zaangażowanie w poważną i skuteczną walkę z korupcją oraz upowszechnianie ogólnego przekonania, że nikt nie stoi ponad prawem. Po ustanowieniu skutecznie działającej Agencji ds. Etyki i zacieśnieniu współpracy pomiędzy prokuratorami pracującymi nad sprawami dotyczącymi korupcji i przestępczości zorganizowanej konieczne jest zapewnienie stabilności instytucjonalnych struktur antykorupcyjnych oraz związanych z nimi ram prawnych.

1.2. Kryteria związane z przejęciem wspólnotowego dorobku prawnego

Akredytacja agencji płatniczych

Ostatnio poczyniono postępy w tworzeniu agencji płatniczych. W dniu 15 lipca podpisano umowę z firmą informatyczną na opracowanie programów użytkowych, a prace rozpocz ęto pod koniec tego samego miesiąca. Przygotowano szczegółowy plan prac. Zainstalowano także kolejny sprzęt komputerowy. Zatrudniono również dodatkowych pracowników i rozpoczęto szkolenia.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

W odniesieniu do agencji płatniczych do rozwiązania pozostaje kilka kwestii związanych z terminowym wdrożeniem odpowiedniego systemu informatycznego, zapewnieniem odpowiedniej liczby pracowników, odpowiednim sprzętem i pomieszczeniami biurowymi, a także z niedociągnięciami występującymi w większości procedur zarządzania i kontroli.

Ogólnie należy stwierdzić, że nadal istnieje realne ryzyko, że agencje płatnicze nie będą w łaściwie funkcjonować do czasu przystąpienia Rumunii do UE.

Zintegrowany system zarządzania i kontroli (IACS)

Ostatnio poczyniono postępy w tworzeniu systemu IACS. W dniu 15 lipca podpisano umowę z firmą informatyczną na opracowanie programów użytkowych do obsługi systemu IACS, a prace rozpoczęto pod koniec tego samego miesiąca. Przygotowano szczegółowy plan prac oraz opracowano moduł obsługujący rejestr gospodarstw rolnych. Rejestr rolników zawiera dane na temat większości rolników; ponadto osiągnięto także dalszy postęp w zakresie powiązania rejestru rolników oraz systemu identyfikacji działek rolnych/systemu informacji geograficznej (LPIS/GIS). Przeznaczono dodatkowe środki na prace związane z tworzeniem LPIS/GIS, co przyspieszyło ich tempo.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Do rozwiązania pozostaje kilka zagadnień związanych z terminowym wdrożeniem odpowiedniego systemu informatycznego IACS, napiętym harmonogramem prac zwi ązanych z ukończeniem systemu identyfikacji działek rolnych/systemu informacji geograficznej (LPIS/GIS) oraz jego jakością. Ponadto do kontroli na miejscu należy zatrudnić i przeszkolić dodatkowy personel. Konieczne jest też dokonanie zakupów sprz ętu i ukończenie podręczników procedur.

Ogólnie należy stwierdzić, że nadal istnieje realne ryzyko, że system IACS nie będzie wła ściwie funkcjonować do czasu przystąpienia Rumunii do UE. Niezbędne będzie dalsze podejmowanie wzmożonych wysiłków przez cały okres pozostający do wprowadzenia systemu IACS celem zapewnienia jego gotowości operacyjnej.

TSE i produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego

Rumunia osiągnęła znaczny postęp w dziedzinie zbierania i przetwarzania zwłok zwierz ęcych oraz produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (TSE). Podpisano umowy przetargowe z węgiersko-rumuńskim konsorcjum na zbieranie, usuwanie i przetwarzanie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego. Określono przyszłą organizację systemu utylizacji, który będzie obowiązywać od stycznia 2007 r. Trzy istniejące zakłady utylizacji w Popesti, Coldea oraz Dej zostaną poddane modernizacji, by zapewnić przetwarzanie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego zgodnie z normami UE. Władze weterynaryjne uzgodniły z konsorcjum szczegółowy program restrukturyzacji i modernizacji każdego zakładu. Odpady zwierzęce 1 i 2 kategorii ryzyka (materiały wysokiego ryzyka) przetwarzane będą tylko w zakładzie w Coldea, natomiast zakłady w Popesti oraz Dej będą przetwarzały odpady zwierzęce 3 kategorii ryzyka (materiały niskiego ryzyka). Dwie spalarnie będą przetwarzać odpady przekazywane przez zakład w Coldea. W programie opracowanym przez konsorcjum przewiduje się uruchomienie 21 po średnich zakładów zbierania odpadów i zapewnienie środków transportu. Konsorcjum zobowiązało się także do spalenia większości zapasów mączki mięsno-kostnej.

Ponadto konsorcjum zamierza wybudować cztery nowe zakłady utylizacji, by stopniowo zastępowały one istniejące zakłady. W czerwcu 2006 r. powołano komisję ds. koordynacji

procesu tworzenia w Rumunii systemu utylizacji zgodnego z normami UE. Władze ka żdego okręgu wyznaczyły po jednej osobie do sprawowania nadzoru nad rozbudową systemu utylizacji.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Terminy zakończenia modernizacji i budowy zakładów utylizacji przewidziane na koniec listopada 2006 r. są bardzo napięte ze względu na konieczność uzyskania pozytywnej opinii rumuńskich władz weterynaryjnych oraz zgłoszenia jej Komisji. To samo dotyczy terminów budowy i/lub modernizacji pośrednich zakładów zbierania odpadów oraz terminów pozyskania środków transportu.

Administracja podatkowa – wzajemne połączenia z systemami informatycznymi

Rumunia osiągnęła znaczny postęp w przygotowaniach do uruchomienia systemu wymiany informacji o VAT (VIES), VAT na usługi świadczone drogą elektroniczną (VoES) oraz systemu kontroli przemieszczania towarów akcyzowych (EMCS). Rumu ńskie Ministerstwo Finansów Publicznych zajęło się wdrażaniem systemu wraz z powo łanym w tym celu zespołem. W Rumunii aplikacje VIES i EMCS pomyślnie przeszły testy zgodności, a zatem państwo to wypełniło swoje zobowiązania w tym względzie. Prace nad zapewnieniem pełniej sprawności operacyjnej systemu VoES z dniem przystąpienia Rumuni do UE mogą zostać zakończone w terminie, o ile Rumunia utrzyma ich obecne tempo.

2. Inne kwestie wymagające dalszego postępu, na które zwrócono uwagę w maju 2006 r.

W niniejszej sekcji dokonano oceny postępu Rumunii w zakresie spełnienia kryteriów politycznych, gospodarczych oraz kryterium związanego z przejęciem wspólnotowego dorobku prawnego w dziedzinach, w których w sprawozdaniu z maja wskazano na zaleg łości.

2.1. Kryteria polityczne

Reforma administracji publicznej

W dziedzinie reformy administracji publicznej poczyniono postępy. Kluczowe ustawy w tym zakresie zostały przyjęte przez parlament w lipcu. Pierwsza z nich to ustawa o finansach publicznych na szczeblu lokalnym, stanowiąca dopełnienie ram prawnych umo żliwiających decentralizację, a druga to ustawa o urzędnikach służby cywilnej wprowadzaj ąca zmiany w Statucie Służby Cywilnej. Trwają prace nad zapewnieniem przeniesienia kompetencji z centralnego szczebla rządowego na najbardziej odpowiedni szczebel regionalny. Opracowywane są procedury i harmonogramy delegowania obowiązków oraz decentralizacji zarządzania zasobami, w tym również finansowymi. Proces decentralizacji obecnie się rozpoczyna.

Zmieniona ustawa o urzędnikach służby cywilnej ma zapewnić decentralizację administracji. Ustawa określa także prawa i obowiązki urzędników służby cywilnej i b ędzie również służyć poprawie procedur naboru. Ponadto celem ustawy jest określenie

struktury rozwoju zawodowego i procedur naboru urzędników wysokiego szczebla oraz odpolitycznienie służby cywilnej.

Osiągnięto także pewien postęp w działaniach zmierzających do poprawy sposobów kszta łtowania polityki. Określono rolę Sekretariatu Generalnego Rządu. Rząd opracował podr ęcznik metodologii oceny wpływu oraz ogólnej metodologii planowania strategicznego na szczeblu ministerstw oraz Sekretariatu Generalnego Rządu. Ta ostatnia obejmuje środki, które mają zapewnić władzom jasne podstawy o szerokim zastosowaniu, które pozwolą na kształtowanie i koordynowanie polityki publicznej w różnych dziedzinach z udziałem społeczeństwa obywatelskiego.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Prace nad projektem nowej ustawy o jednolitym wynagrodzeniu dla urzędników służby cywilnej, mającej stanowić uzupełnienie nowego Statutu Służby Cywilnej prawdopodobnie ulegną dalszemu opóźnieniu. Przy przyjmowaniu ustaw rząd nadal korzysta z rozporządzeń zarządzeń nadzwyczajnych - od lutego do lipca 2006 r. zatwierdzonych zostało 105 ustaw. Odbywa się to z pominięciem roli parlamentu pełni ącego funkcję ustawodawczą oraz nadzorczą i powinno być ograniczone do wyjątkowych okoliczności.

Handel ludźmi

W sierpniu 2006 r. przyjęto Strategię oraz Plan działania (na lata 2006-2010) w zakresie zwalczania handlu ludźmi. Osiągnięto postęp w obsadzaniu wolnych stanowisk w Krajowej Agencji ds. Zapobiegania Handlowi Ludźmi i Monitorowania Pomocy Udzielanej Ofiarom. Powstanie osiem biur regionalnych i utworzony zostanie system informatyczny pozwalający na ewidencjonowanie ofiar powracających do kraju, co umo żliwi udzielenie im pomocy. Planuje się uruchomienie programu finansowanego częściowo ze środków publicznych celem zapewnienia ofiarom niezbędnej pomocy medycznej, psychologicznej i prawnej. Jak dotąd w 2006 r. łącznie 130 ofiar uzyskało pomoc w o środkach państwowych lub ośrodkach prowadzonych przez organizacje pozarządowe bąd ź też we własnych domach. W maju 2006 r. wykryto 45 przypadków handlu ludźmi z udziałem 91 handlarzy, z których 15 zostało aresztowanych.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Konieczne są dalsze wysiłki w ramach działań mających ułatwić ofiarom proces społecznej reintegracji. W agencji mającej zatrudniać łącznie 34 osoby nie obsadzono dotychczas 16 stanowisk. Nie przyjęto jeszcze zwiększonego budżetu, który uwzględniałby obowiązki przekazane agencji. System informatyczny niezbędny do ewidencjonowania ofiar powracaj ących do kraju jeszcze nie funkcjonuje. Konieczne też są pewne dalsze działania mające na celu ułatwienie społecznej reintegracji ofiar.

Złe traktowanie zatrzymanych i warunki odbywania kary pozbawienia wolności

Osiągnięto postęp w procesie poprawy warunków przetrzymywania osób zatrzymanych. Policja rumuńska przeprowadziła remont w sześciu aresztach i zamknęła jeden obiekt. W maju i czerwcu policja przeprowadziła kontrole warunków przetrzymywania osób

aresztowanych w dziewięciu okręgach i pięciu komisariatach w Bukareszcie. Nie odnotowano żadnych przypadków naruszenia praw człowieka ani uchybień norm proceduralnych takich jak np. przetrzymywanie osób aresztowanych i skazanych w tej samej celi. Do Centralnej Dyrekcji ds. Postępowania Karnego wpłynęły trzy skargi na złe traktowanie osób przez funkcjonariuszy policji. W postępowaniach wyjaśniających skargi uznano za nieuzasadnione. W czerwcu 2006 r. przyjęto ustawę o wykonywaniu kar w sprawach karnych, która przewiduje zróżnicowanie rygoru przetrzymywania zatrzymanych w więzieniach (zakłady o zaostrzonym rygorze, zakłady zamknięte, pó łotwarte i otwarte). Ustawa umożliwia także poprawę warunków w więzieniach i zwi ększa możliwości sprawowania przez sędziów nadzoru nad odbywaniem wyroków.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Nadal zgłaszane są przypadki złego traktowania osób zatrzymanych przez organy ścigania i służby więzienne, w tym nieuzasadnionego użycia siły. Kontrola sądowa takich spraw nadal należy do rzadkości, a od maja nie zastosowano w tym zakresie żadnych sankcji. Należy kontynuować wysiłki zmierzające do przeniesienia osób objętych aresztem zapobiegawczym z piwnic komisariatów policji do bardziej odpowiednich miejsc.

Ochrona dzieci

Osiągnięto dalszy postęp w kwestii ochrony dzieci. Władze kontynuują wprowadzanie w życie przepisów przyjętych w 2005 r. w sprawie praw dziecka i adopcji. Dzięki temu ustawodawstwo Rumuni jest teraz zgodne z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka, tak jak ma to miejsce w państwach członkowskich. Nadal zmniejsza się liczba dzieci przebywających w ośrodkach opiekuńczych. Warunki życia w pozostałych o środkach uległy znacznej poprawie i obecnie są ogólnie na dobrym poziomie. Wiele dzieci powróciło do swoich rodzin lub przekazanych zostało pod opiekę przeszkolonych opiekunów prawnych. Konieczne jest staranne realizowanie planu działania mającego zapewnić matkom wsparcie i zapobiegać porzucaniu nowo narodzonych dzieci. Jeśli chodzi o dzieci niepełnoprawne, władze Rumunii powołały grupę roboczą, która zajmie si ę szczegółowym badaniem warunków życia tych dzieci w ośrodkach, szpitalach i szkołach z internatem w celu poprawy panujących tam warunków.

Niepełnosprawność i ochrona zdrowia psychicznego

W tej kwestii osiągnięto ograniczony postęp. W maju 2006 r. przyjęto plan działania w zakresie realizacji strategii reformy systemu ochrona zdrowia psychicznego w latach 2006-2009. W sierpniu 2006 r. utworzono Krajowy Ośrodek Ochrony Zdrowia Psychicznego, mający koordynować reformę systemu ochrony zdrowia psychicznego. Trwa proces naboru pracowników socjalnych, których zadaniem ma być monitowanie przestrzegania praw człowieka w instytucjach ochrony zdrowia psychicznego, i powinien zostać wkrótce zakończony. Postępuje proces deinstytucjonalizacji opieki nad osobami niepe łnosprawnymi. Krajowy Urząd ds. Osób Niepełnosprawnych przydzielił ostatnio organizacjom pozarządowym środki na uruchomienie usług dla rzecz niepełnosprawnych. Przygotowuje się wprowadzenie 18 usług społecznych, takich jak szkolenia, integracja zawodowa, ośrodki wypoczynkowe i mieszkania chronione.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Jeśli chodzi o kwestię osób niepełnosprawnych, wyraźny priorytet należałoby obecnie nadać działaniom z zakresu propagowania wysokiej jakości usług na rzecz niepełnosprawnych, np. dążeniom do zapewnienia usług alternatywnych w społecznościach lokalnych oraz poprawy dostępu do rynku pracy i edukacji. Jeśli chodzi o system ochrony zdrowia psychicznego, wprawdzie podjęto pewne kroki w celu rozwiązania najpilniejszych problemów, konieczne są jednak dalsze działania na rzecz likwidacji przeludnienia w niektórych placówkach psychiatrycznych i zapewnienia odpowiedniej liczby personelu i właściwej opieki. Należyte przeprowadzenie reformy systemu ochrony zdrowia psychicznego wymaga włączenia tych działań do koncepcji całościowej i prowadzenie stałego nadzoru.

Zwrot mienia

Osiągnięto pewien postęp w kwestii zwrotu mienia. Wprowadzono zmiany w ustawodawstwie w celu usprawnienia systemu ustalania wysokości rekompensat i ich wypłaty. Rozpatrywanie roszczeń odbywa się jednak powoli.

Ochrona i integracja mniejszości

W dziedzinie ochrony mniejszości można odnotować jedynie ograniczony postęp. W parlamencie trwają nadal dyskusje nad projektem ustawy o statusie mniejszości narodowych oraz na temat ustanowienia zasady równości, zakazu dyskryminacji i zasady wielokulturowości. *Należy bacznie śledzić proces legislacyjny*. Nowy Krajowy plan zatrudnienia, który został przyjęty w sierpniu 2006 r., przewiduje działania skierowane na mniejszości, w tym także Romów. Wprowadzono zmiany do ustawy o zapobieganiu wszelkim przejawom dyskryminacji i ich karaniu , która jest obecnie zgodna ze standardami UE w związku z niezależnością Krajowej Rady ds. Zwalczania Dyskryminacji. Możliwości administracyjne Krajowej Agencji ds. Romów ulegają zwiększeniu wraz z uruchamianiem biur regionalnych Agencja rozpoczęła także realizację projektów aktywizacji społeczności lokalnej, które powinny stanowić istotny i trwały wkład w poprawę sytuacji ludności romskiej. Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Realizacja polityki w tej dziedzinie przebiega powoli. Społeczna integracja mniejszości romskiej pozostaje problemem strukturalnym. Ogólne warunki życia tej mniejszości są nadal nieodpowiednie. Należy dalej opracowywać i wprowadzać w życie środki w zakresie zatrudnienia. Nie zawsze zapewnia się odpowiednie środki na realizację strategii i polityki w zakresie integracji ludności romskiej, zwłaszcza na szczeblu lokalnym. Władze Rumunii nie pokazały jeszcze, że na wszystkich szczeblach stosowana jest zasada zera tolerancji dla przejawów rasizmu względem Romów.

Nadal występują przypadki przemocy instytucjonalnej wobec Romów oraz napadów na przedstawicieli tej mniejszości, jak np. naloty policyjne na społeczności romskie oraz eksmisje, przy czym eksmitowanym osobom nie zapewnia się żadnego zastępczego lokalu mieszkalnego. Ogólnie poziom świadomości na temat sytuacji ludności romskiej oraz rządowej strategii na rzecz Romów, zwłaszcza w społecznościach lokalnych odpowiedzialnych za eksmisje, jest niski. Władze lokalne powinny otrzymać wsparcie w opracowywaniu projektów aktywizacji społeczności lokalnych oraz rozwiązaniu kwestii

legalności osad romskich i innych problemów. Struktura instytucjonalna mająca służyć realizacji Krajowej strategii na rzecz Romów nie jest jeszcze wystarczająco skuteczna. Ogranicza też w pewien sposób uprawnienia decyzyjne Krajowej Agencji ds. Romów oraz możliwości skutecznego uczestniczenia przedstawicieli ludności romskiej w procesie decyzyjnym w ważnych dla niej dziedzinach. Przygotowania Rumunii w tej dziedzinie powinny natychmiast ulec przyspieszeniu i być kontynuowane po przystąpieniu tego pa ństwa do UE.

2.2. Kryteria gospodarcze

Stabilność makroekonomiczna oraz kombinacja polityki pieniężnej i fiskalnej

W sprawozdaniu z maja 2006 r. potwierdzono, że Rumunia posiada sprawną gospodarkę rynkową i stwierdzono, że państwo to przyjęło bardziej odpowiednią politykę fiskalną, pieniężną i płacową. Od czasu opublikowania tego sprawozdania poczyniono postępy w niżej wymienionych dziedzinach. Budżet sektora *general government* za pierwsze pó łrocze 2006 r. wykazywał nadwyżkę w wysokości 1,5 % PKB. Postępował także proces dezinflacji. Bank centralny zaostrzył wymogi dotyczące rezerw obowiązkowych i lekko podwyższył stopy procentowe ze względu na presję inflacyjną i utrzymujące się ryzyko inflacyjne. Realny wzrost płac jest w dużej mierze wynikiem wzrostu produktywności.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Polityka fiskalna nie była zbyt restrykcyjna ze względu na to, że deficyt na 2006 r. zak ładany początkowo na poziomie 0,5 % PKB został skorygowany w górę do 0,9 % w kwietniu oraz 2,5 % w czerwcu. Wydatki zaplanowane w budżecie zostały zwiększone o niemal 3,5 % PKB, z czego 0,4 % PKB przeznaczone jest na wzrost wynagrodzeń w sektorze publicznym. Ta procykliczna polityka odbiega od średniookresowej polityki fiskalnej przedstawionej wcześniej przez Rumunię. Stwarza też wyższe ryzyko przekroczenia w przyszłości wartości odniesienia dla deficytu budżetowego wynoszącej 3 % PKB. Zmiany stopy inflacji dają niewielką gwarancję, że cel założony na 2006 r. zostanie osiągnięty. Mniej restrykcyjna polityka fiskalna oraz postępujący wzrost kredytów obniżają prawdopodobieństwo osiągnięcia celu inflacyjnego zakładanego na przyszły rok.

Reforma wydatków i przestrzeganie zobowiązań podatkowych

W sprawozdaniu z maja 2006 r. stwierdzono, że reforma wydatków publicznych powinna być kontynuowana przy równoczesnym dążeniu do zapewnienia przestrzegania zobowiąza ń podatkowych oraz zwiększenia wpływów z tytułu podatków. Od czasu opublikowania tego sprawozdania poczyniono postępy w następujących dziedzinach: pobór podatku dochodowego oraz wpływy z VAT; zmiany w kodeksie podatkowym spowodowały poszerzenie bazy podatkowej i poprawę struktury stawek podatkowych.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Mniej rygorystycznej polityce w zakresie wydatków nie towarzyszyły kroki mające na celu lepsze ukierunkowanie wydatków państwowych oraz zwiększenie możliwości realizacji dużych publicznych projektów inwestycyjnych. Na inwestycje przeznaczono zaledwie połowę z dodatkowej kwoty wydatków. Wynagrodzenia w sektorze publicznym, dotacje oraz wydatki instytucji rządowych na zakup towarów i usług wzrosły o 1,1 % PKB. Reforma systemu rent i emerytur nadal oczekuje na ostateczne przyjęcie przez parlament. Zwiększenie stabilności finansów wymaga dalszej poprawy w zakresie poboru podatków i zapewnienia przestrzegania zobowiązań podatkowych.

Prywatyzacja i restrukturyzacja przemysłu

W sprawozdaniu z maja 2006 r. potwierdzono, że Rumunia posiada sprawną gospodarkę rynkową i stwierdzono, że pogłębienie reform strukturalnych wymaga w szczególności kontynuacji procesu restrukturyzacji sektora energetyki, górnictwa i transportu oraz post ępów w realizacji programu prywatyzacji. Od czasu opublikowania sprawozdania poczyniono pewne postępy. Nieznacznie zmniejszyła się łączna liczba spółek z udziałem skarbu państwa. Cztery spółki z udziałem większościowym skarbu państwa znajdujące się w portfelu agencji prywatyzacji (AVAS) zostały sprywatyzowane lub postawione w stan likwidacji. Kontynuowano proces dostosowywania cen energii do zmian kosztów. W ramach programu restrukturyzacji górnictwa kontynuowano zamykanie kopalń i zmniejszanie zatrudnienia.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Osiągnięcia w zakresie prywatyzacji nadal są dalekie od założeń przyjętych przez rząd. Szczególnie w sektorze bankowości, energii i obrony proces ten postępował powoli. Nadal istnieją przykłady przedsiębiorstw państwowych (np. Tractorul Brasov), w przypadku których zamiast decyzji o likwidacji podejmowane są decyzje o kontynuowaniu pomocy państwa. Cel, jakim było zbycie pięciu dużych przedsiębiorstw przemysłowych przed końcem marca 2006 r., nie został osiągnięty. W celu wzmocnienia konkurencji na rynku wewnętrznym należy zmniejszyć dysproporcje między cenami gazu stosowanymi przez producentów krajowych i zagranicznych.

Otoczenie biznesu

W sprawozdaniu z maja 2006 r. stwierdzono dalsze narastanie nowych płatności zaleg łych. Uznano ponadto, że w przepisach upadłościowych nadal występują pewne niedoci ągnięcia. Od czasu opublikowania sprawozdania poczyniono pewne postępy: Łączna kwota zaległości podatkowych obniżyła się, a nowe zaległości narastały w wolniejszym tempie. Wobec dłużników podatkowych zalegających z wpłatą dużych kwot coraz czę ściej wszczynano postępowanie upadłościowe lub egzekucyjne. Pewnej poprawie uległa ściągalność opłat w sektorze energii. Zarejestrowano liczne nowe przypadki niewyp łacalności, wzrosła liczba spraw zamkniętych i większą ilość spraw zamykano w szybszym tempie. Pewnej poprawie uległa ściągalność opłat w sektorze energii.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Łączne zaległości podatkowe oraz nowe zaległości podatkowe pozostają na dość wysokim poziomie, zwłaszcza gdy chodzi o zaległości przedsiębiorstw państwowych. Rz ąd powrócił do praktyki umarzania dużych kwot należności, podejmując decyzję o umorzeniu zadłużenia jednego z głównych dostawców energii o wartości przekraczającej 1 % PKB bez przedstawienia przekonujących planów restrukturyzacji. Nieregulowane należności pozostają powszechnym problemem sektora energii. Dla stworzenia przedsi ębiorstwom równych warunków prowadzenia działalności konieczne jest zwiększenie dyscypliny finansowej i poczynienie dalszych postępów w reformowaniu sądownictwa.

2.3. Kryteria związane z przejęciem wspólnotowego dorobku prawnego

W niniejszej sekcji dokonano oceny rozwoju sytuacji w tych dziedzinach prawa wspólnotowego, które w sprawozdaniu z maja 2006 r. uznane zostały za wymagające wzmożonych wysiłków, z podziałem na dwie kategorie:

– w pierwszej kolejności omówiono obszary, w których osiągnięty został znaczny post ęp, i w których przygotowania Rumunii będą przebiegać zgodnie z planem pod warunkiem utrzymania dotychczasowego tempa prac,

– następnie omówiono obszary wymagające dalszej poprawy, i w których przygotowania Rumunii powinny być kontynuowane.

2.3.1. Obszary, w których przygotowania przebiegają zgodnie z planem

Rozdział 1 Swobodny przepływ towarów

Osiągnięto postęp w dziedzinie **środków horyzontalnych i proceduralnych**, w szczególności jeśli chodzi o możliwości administracyjne w zakresie akredytacji. Wprowadzono poprawki do statutu rumuńskiego organu akredytacyjnego, przeprowadzono nabór i szkolenia personelu oraz przygotowano lub uzupełniono dokumentację, co powinno pozwolić na odzyskanie statusu sygnatariusza wielostronnego porozumienia o współpracy w zakresie akredytacji systemów zarządzania jakością oraz organów certyfikacji produktów. Ogólnie Rumunia osiągnęła zadowalający postęp w wymienionej wyżej dziedzinie swobodnego przepływu towarów.

Rozdział 2 Swobodny przepływ osób

Rumunia osiągnęła zadowalający postęp w tej dziedzinie dzięki przyjęciu przez parlament przepisów mających służyć transponowaniu na grunt prawa krajowego wspólnotowego dorobku prawnego w zakresie **praw obywatelskich** w związku z prawem obywateli UE i ich rodzin do swobodnego przemieszczania i osiedlania się na terytorium państw cz łonkowskich oraz dzięki wprowadzeniu zmian w przepisach, mających zagwarantować, że obywatele UE niebędący obywatelami Rumunii będą traktowani tak samo, jak obywatele Rumunii pod względem dostępu do edukacji oraz opłat za kształcenie. Wspólnotowy dorobek prawny w zakresie **praw wyborczych** wymaga jeszcze transpozycji. Przygotowania Rumunii w tej dziedzinie powinny być kontynuowane w miesiącach, jakie pozostały do czasu przystąpienia tego państwa do UE.

Rozdział 3 Swobodny przepływ usług

Poczyniono zadowalające postępy w identyfikowaniu barier ograniczających **swobodę przedsiębiorczości** i **swobodny przepływ usług** oraz w usuwaniu niezgodności z traktatem WE. Rumunia dysponuje obecnie przepisami umożliwiającymi świadczenie us ług w sposób czasowy przez osoby ze Wspólnoty Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego bez konieczności uzyskiwania kolejnych zezwoleń.

Rozdział 6 Polityka konkurencji

Rumunia nadal osiąga zadowalające postępy w dziedzinie egzekwowania przepisów dotyczących **pomocy państwa**. Jakość i niezależność ocen i analiz działań pomocowych dokonywanych przez Radę ds. Konkurencji pozostaje zadowalająca. Rumunia osiągnęła postęp we wprowadzaniu zasad pomocy państwa w takim zakresie, że władze publiczne i podmioty gospodarcze są obecnie świadome przysługujących im praw i obowiązków, cho ć postępowanie podmiotów udzielających pomocy państwa (szczególnie Ministerstwa Finansów Publicznych) powinno ulec poprawie. Przykładem może tutaj być pomoc pa ństwa w postaci zwolnień podatkowych przyznanych Loterii Krajowej. Należy kontynuować wysiłki w celu zakończenia oceny działań pomocowych na rzecz większych przedsiębiorstw wymagających restrukturyzacji.

W odniesieniu do pomocy państwa dla przemysłu hutniczego władze rumuńskie kontynuuj ą ścisłą współpracę z Komisją przy wdrażaniu Krajowego programu restrukturyzacji hutnictwa.
Rumunia nadal przestrzegała swoich zobowiązań dotyczących niedopuszczania żadnej pomocy dla zakładów hutniczych w krajowym programie restrukturyzacji.

Jednak koniecznie jest podejmowanie dalszych wytężonych wysiłków, by zapewnić hutom odzyskanie długoterminowej rentowności pod koniec okresu restrukturyzacji. Pomoc na restrukturyzację udzielona hutom nieobjętym krajowym programem restrukturyzacji zosta ła zwrócona.

Rozdział 7 Rolnictwo

W większości obszarów osiągnięto postęp. Możliwości administracyjne (personel i szkolenia) większości **wspólnych organizacji rynków** zostały zwiększone. Większość podręczników procedur jest przygotowana lub gotowa. W poszczególnych sektorach najważniejszy postęp, jaki został osiągnięty to: formalne zatwierdzenie 128 centrów interwencyjnego skupu zbóż; formalne zatwierdzenie 288 podmiotów skupujących mleko, opracowanie przez rząd metodologii indywidualnego przydziału kwot mlecznych oraz organizacji rezerwy krajowej; zakończenie prac nad klasyfikacją tuszy w sektorze mi ęsnym, z czym związane jest uruchomienie systemu klasyfikacji tusz wieprzowych. Rejestr winnic opracowano zgodnie ze zintegrowanym systemem zarządzania i kontroli (IACS).

Jeśli chodzi o kwestie weterynaryjne, funkcjonuje już Krajowa Agencja ds. Doskonalenia i Reprodukcji w dziedzinie **zootechniki**. Jeśli chodzi natomiast o **system kontroli weterynaryjnej na rynku wewnętrznym**, utworzono system identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz ich przepływu. Baza danych bydła jest sprawna. Należy jednak zasadniczo poprawić zarządzanie bazą danych, co wiąże się ze zwiększeniem możliwości administracyjnych władz weterynaryjnych. Mocno zaawansowana jest budowa ośmiu punktów kontroli granicznej. Prowadzone są szkolenia personelu. Zgodnie z rumuńskim harmonogramem wszystkie punkty kontroli granicznej powinny uzyskać gotowość operacyjną w październiku 2006 r.

Rozdział 8 Rybactwo

Rumunia osiągnęła zadowalające postępy w procesie dostosowywania w zakresie rozdzia łu dotyczącego **rybactwa** dzięki przyjęciu zarządzenia nadzwyczajnego określającego sposób zarządzania funduszami strukturalnymi. Nie będzie zatem rozważane przekazanie

Krajowemu Przedsiębiorstwu Zarządzania Zasobami Rybackimi funkcji organu pośrednicz ącego we wdrażaniu programów finansowanych ze środków UE. Zaawansowane są przygotowania do krajowego programu strategicznego oraz programu operacyjnego. Ogólne możliwości administracyjne Krajowej Agencji Rybactwa i Akwakultury zostały zwiększone.

Rozdział 10 Podatki

W dziedzinie **podatków bezpośrednich** Rumunia w dużej mierze zakończyła proces transpozycji do prawa krajowego dyrektyw dotyczących podatków pośrednich od gromadzenia kapitału, połączeń przedsiębiorstw, spółek dominujących i zależnych, odsetek oraz należności licencyjnych, a także dochodów z odsetek. Jednakże przed przyst ąpieniem Rumunii do UE należy dokonać korekt kilku elementów. Opracowanie kodeksu podatkowego stanowi zakończenie procesu dostosowawczego w dziedzinie współpracy administracyjnej i pomocy wzajemnej. Rumunia zlikwidowała także wszystkie sklepy wolnocłowe na wszystkich granicach lądowych. O ile zmiany te zostaną przyjęte, Rumunia będzie w tej dziedzinie gotowa do przystąpienia do UE.

Osiągnięto także postęp w zakresie **podatków pośrednich**. Opracowanie nowego kodeksu podatkowego jest zwieńczeniem procesu dostosowawczego w tej dziedzinie, ponieważ w ten sposób dokonano transpozycji do prawa krajowego przepisów dotycz ących wewnątrzwspólnotowego przepływu wszystkich kategorii produktów podlegaj ących harmonizacji oraz dyrektywy w sprawie energii. Rumunia osiągnęła także minimalne poziomy podatku akcyzowego na produkty energetyczne (z wyjątkiem benzyny ołowiowej oraz ciężkiego oleju opałowego), wyroby spirytusowe i tytoniowe oraz wprowadziła obniżoną stawkę podatku akcyzowego (50 %) na produkty destylacji do u żytku własnego drobnych producentów owoców. Jeśli chodzi o VAT, nowy kodeks podatkowy wchodzący w życie w dniu 1 stycznia 2007 r. eliminuje dotychczasowe rozbie żności pomiędzy przepisami krajowymi i prawem wspólnotowym oraz wprowadza system wewnatrzwspólnotowy. Jednakże w kodeksie podatkowym wprowadzono przepisy dotyczące opodatkowania samochodów, które są niezgodne traktatem WE i orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Rozdział 18 Edukacja i szkolenia

Jeśli chodzi o **programy wspólnotowe**, podjęto decyzję o przekazaniu zarządzania przysz łym programem „Młodzież w działaniu" Krajowej Agencji ds. Programu Kształcenia Ustawicznego i Programu „Młodzież w działaniu". Powinny temu towarzyszyć odpowiednie działania, by zapewnić odpowiednie warunki połączenia. Przewiduje się podpisanie protokołu trójstronnego z udziałem Ministerstwa Edukacji i Badań Naukowych, Krajowego Urzędu ds. Młodzieży oraz Krajowej Agencji celem zapewnienia koordynacji i nadzoru oraz zagwarantowania przejrzystości i prawidłowego wykorzystania środków.

Rozdział 21 Polityka regionalna

Znaczący postęp osiągnięto w zakresie **struktur instytucjonalnych** (możliwości administracyjnych). Rumunia w dużej mierze zrealizowała plany naboru i szkoleń. Rozpoczęto formalne przekazywanie zadań organom pośrednim przez władze zarządzaj

ące. Należy podjąć jeszcze pewne działania w zakresie procedur koordynacji. Odnotowuje się postępy w szeregu projektów w większości sektorów.

Zadowalający postęp osiągnięto też w zakresie procesu **monitorowania i oceny**, ponieważ tworzenie jednolitego systemu zarządzania informacjami przebiegło zgodnie z planem. Zwiększono możliwości w zakresie przeprowadzania oceny dzięki utworzeniu jednostek oceniających, opracowaniu strategii oceny, organizacji szkoleń oraz propagowaniu informacji.

Niemniej jednak działania związane ze zwiększaniem potencjału na wszystkich szczeblach będą musiały zostać zintensyfikowane, by zagwarantować pełne spożytkowanie środków UE przy jednoczesnym przestrzeganiu prawa wspólnotowego. Procedury wyboru projektów oraz ich realizacja będą w szczególności wymagały bacznej uwagi, by uniknąć powtarzania problemów, jakie wystąpiły przy wykorzystywaniu funduszy przedakcesyjnych.

Rozdział 22 Ochrona środowiska

Odnotowuje się znaczny postęp w kwestii ogólnych **możliwości administracyjnych**. Postępuje proces naboru i szkolenia personelu. Korzystne zmiany obserwuje się w zakresie podziału obowiązków pomiędzy poszczególnymi szczeblami administracji odpowiedzialnej za sprawy środowiska. Należy umocnić funkcję doradczą ministerstwa oraz Krajowej Agencji Ochrony Środowiska wobec agencji regionalnych i lokalnych. Przed przystąpieniem Rumunii do UE konieczne jest zatrudnienie pracowników na wolne stanowiska celem zapewnienia odpowiedniej liczby kompetentnego personelu.

W dziedzinie **prawodawstwa horyzontalnego zakończono proces dostosowania prawnego** w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości, natomiast proces wdrażania musi postępować bezzwłocznie.

W dziedzinie **gospodarki odpadami** dokonano pełnej transpozycji przepisów wspólnotowych. Możliwości administracyjne zostały zwiększone, w szczególności szczebel regionalny jest teraz lepiej przygotowany do stosowania przepisów wspólnotowych w zakresie odpadów. Zakończono prace nad projektami regionalnych planów w zakresie gospodarki odpadami. Podjęto inne istotne działania przygotowawcze w celu wdrożenia dyrektyw w sprawie składowisk odpadów, odpadów opakowaniowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Należy jednak zapewnić lepsze doradztwo za strony organów szczebla krajowego.

W kwestii **jakości wody** dokonano pełnej transpozycji przepisów wspólnotowych do prawa krajowego. System monitorowania jakości wody stworzono w oparciu o parametry i z zachowaniem częstotliwości określonych w przepisach prawa wspólnotowego. Podjęto także inne istotne działania wykonawcze, m.in. określono zlewnie, z których pobierana jest woda pitna, oraz opracowano plan utworzenia systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków. Inwestycje w infrastrukturę wodną są kontynuowane, opracowano także nową strategię finansową.

W kwestii **zanieczyszczeń przemysłowych** odnotowuje się zadowalający postęp w procesie udzielania pozwoleń przewidzianych w dyrektywie dotyczącej zintegrowanego

zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (IPPC). Na dzień 31 sierpnia 2006 r. wpłyn ęło 549 spośród aktualnie 607 wniosków wymagających pozwolenia, a 272 pozwolenia zostały wydane. Proces wydawania pozwoleń wodnych został zharmonizowany w ramach procedur wydawania pozwoleń IPPC i obecnie nie występuje już ryzyko opóźnień. Istotne jest jednak, by oczekiwane pozwolenia zostały wydane na czas przy utrzymaniu jakości.

Rozdział 24 Współpraca w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych

Osiągnięto postęp w dziedzinie **współpracy policyjnej i zwalczania przestępczości zorganizowanej**. W policji krajowej zatrudniono ponad 1 000 nowych pracowników, z których większość trafi do służb odpowiedzialnych za utrzymanie porządku publicznego. Zakupiono nowe wozy patrolowe celem zwiększenia operacyjności policji na odległych terenach wiejskich. Zakupy nowego sprzętu komputerowego i oprogramowania przyczyni ły się także do zwiększenia możliwości w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej. Laboratorium kryminalistyczne otrzymało nowy sprzęt to przeprowadzania analiz DNA.

Jeśli chodzi o **zwalczanie narkotyków**, poziom zatrudnienia w Krajowej Agencji Antynarkotykowej wzrósł do ponad 95 % poziomu zakładanego przez władze Rumunii. Przeprowadzono także remont w siedmiu ośrodkach pomocy w całym kraju. Od maja do dnia 26 czerwca skonfiskowano około 20 kg narkotyków, w tym prawie 2 kg heroiny oraz ponad 1 800 tabletek ecstasy. Ponadto skonfiskowano ponad 63 kg i 440 litrów substancji chemicznych stosowanych do produkcji narkotyków.

W dziedzinie **współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych** opublikowano przewodniki dla sędziów i prokuratorów opisujące procedury, które powinny być przestrzegane po przystąpieniu Rumunii do UE. Trwają przygotowania do integracji Rumunii w ramach Europejskiej Sieci Sądowej, a odpowiednie instytucje szkoleniowe przeprowadziły szkolenia w tym zakresie.

Rozdział 28 Kontrola finansowa

Rumunia przyjęła ogólną strategię rozwoju **publicznej wewnętrznej kontroli finansowej** zgodnie ze standardami międzynarodowymi oraz wzorcową praktyką w UE. Poczyniono postępy we wdrażaniu systemu i jest on zgodny z prawem wspólnotowym. Prewencyjna kontrola finansowa jest stopniowa włączana do zakresów obowiązków kadry kierowniczej.

Jeśli chodzi o **kontrolę wydatków na działania strukturalne**, agencje ds. realizacji programów finansowanych ze środków przedakcesyjnych ISPA osiągnęły już pełną operacyjność, a cały system ISPA uzyskał w Rumunii akredytację EDIS (rozszerzony zdecentralizowany system wdrażania). Jest do dowodem na to, że Rumunia osiągnęła zadowalający poziom kontroli wydatków na działania strukturalne. Natomiast zakończony audyt EDIS wskazuje, że Rumunia musi podjąć dalsze działania w zakresie funduszy przedakcesyjnych Phare w celu uzyskania akredytacji przed końcem roku.

2.3.2. *Obszary, w których konieczny jest dalszy postęp*

Rozdział 1 Swobodny przepływ towarów

Odnotowuje się pewne pozytywne zmiany w zakresie prawodawstwa opartego na **starym podejściu** dotyczącego kontroli upraw, produkcji i wprowadzania do obrotu organizmów zmodyfikowanych genetycznie. Rumunia zakończyła proces transpozycji do prawa krajowego przepisów wspólnotowych w dziedzinie bezpieczeństwa żywności. Rumunia posiada ramy prawne niezbędne do utworzenia systemu rejestracji i kontroli upraw roślin zmodyfikowanych genetycznie oraz wprowadziła zakaz uprawy soi zmodyfikowanej genetycznie od dnia przystąpienia do UE.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Konieczne jest zapewnienie ściślejszego przestrzegania istniejących przepisów. W szczególności niezbędne jest zintensyfikowanie przygotowań do wprowadzenia ściśle okre ślonego systemu kontroli, by zagwarantować rozliczenie całego zbioru nasion soi zmodyfikowanej genetycznie z 2006 r., przekazanie ich do zakładów przetwórczych, oznakowanie i zapewnienie możliwości odtworzenia ich historii zgodnie z wymogami WE. Rumunia nie zapewnia jeszcze pełnej kontroli nad nasionami roślin zmodyfikowanych genetycznie przechowywanymi w gospodarstwach rolnych. Nie gwarantuje też, że nie zostaną one wykorzystane do uprawy po przystąpieniu tego pa ństwa do UE. Laboratoria badania żywności i pasz oraz jakości nasion nie osiągnęły jeszcze pełnej zdolności operacyjnej. Władze Rumunii muszą zadbać o praktyczną i skuteczną realizację planu działania w zakresie organizmów zmodyfikowanych genetycznie, który został opracowany w czerwcu 2006 r.

Rozdział 3 Swobodny przepływ usług

W sektorze **bankowości** Rumunia podjęła działania mające na celu dokonanie transpozycji do prawa krajowego nowych zasad dotyczących wymogów kapitałowych wobec instytucji kredytowych i przedsiębiorstw inwestycyjnych. Jednak fragmenty projektów ustaw przekazane przez władze Rumunii nadal nie pozwalają służbom Komisji na stwierdzenie, czy Rumunia dokona prawidłowej i pełnej transpozycji wymogów kapita łowych wobec instytucji kredytowych i przedsiębiorstw inwestycyjnych do prawa krajowego.

W sektorze **ubezpieczeniowym** odnotowano wytężone wysiłki w dziedzinie ubezpieczeń komunikacyjnych, zarówno pod względem ograniczenia liczby pojazdów nieubezpieczonych, jak i zwiększenia możliwości administracyjnych.

Funkcjonują już instytucje wymagane na mocy dyrektyw dotyczących ubezpieczeń komunikacyjnych. Biuro Pomocy Ofiarom Wypadków Drogowych jest odpowiedzialne za kierowanie Ośrodkiem Informacji, Funduszem Gwarancyjnym oraz Organem Odszkodowawczym. Dobiegają końca prace nad utworzeniem programu reasekuracji na potrzeby Biura Pomocy Ofiarom Wypadków Drogowych. Ponadto Biuro Zielonej Karty uzyskało już niezależność finansową. Głównym wyzwaniem dla Rumuni pozostaje podpisanie przed przystąpieniem do UE wielostronnego porozumienia pod patronatem Rady Biur oraz porozumienia pomiędzy organami odszkodowawczymi i funduszami gwarancyjnymi, by umożliwić pojazdom rumuńskim poruszanie się po całej UE bez kontroli ubezpieczenia OC na granicach oraz zapewnić pełne zastosowanie 4. dyrektywy w sprawie ubezpieczeń komunikacyjnych. Istnieje zatem ryzyko, że po przystąpieniu

Rumunii do UE nadal konieczne będą kontrole posiadania przez pojazdy rumuńskie ubezpieczenia OC oraz że ofiarom wypadków drogowych nie zostanie zapewnione przewidziane w art. 6 wspomnianej dyrektywy odszkodowanie od organów odszkodowawczych lub odszkodowanie takie zostanie zapewnione tylko częściowo.

Rozdział 4 Swobodny przepływ kapitału

Poczyniono pewne postępy w zakresie zwalczania praktyk **prania pieniędzy**. Krajowy Urząd ds. Zwalczania i Kontroli Prania Pieniędzy wydał rozporządzenia celem usunięcia niedociągnięć związanych ze zwalczaniem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz zapobieganiem tym zjawiskom, z zasadami ustalania tożsamości klientów oraz z kontrolą wewnętrzną podmiotów składających sprawozdania inne niż finansowe, które podlegają nadzorowi istniejących organów nadzoru.

Zapewnienie skuteczniejszego egzekwowania przestrzegania i stosowania istniejących przepisów prawnych wymaga jednak dalszych działań, w szczególności w zakresie kształtowania świadomości podmiotów składających sprawozdania spoza sektora finansowego oraz nadzoru tych podmiotów. Krajowy Urząd ds. Zwalczania i Kontroli Prania Pieniędzy potrzebuje dodatkowego personelu, zwłaszcza analityków finansowych, celem zwiększenia swoich możliwości operacyjnych. Konieczne są wysiłki ze strony wszystkich instytucji odpowiedzialnych za egzekwowanie przestrzegania przepisów prawa, Jednostki Wywiadu Finansowego oraz sądów celem skuteczniejszego egzekwowania przestrzegania przepisów w zakresie zwalczania praktyk prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

Rozdział 5 Prawo spółek

Wprawdzie Rumunia osiągnęła ogólny postęp w dziedzinie **praw własności intelektualnej i przemysłowej**, konieczne są jednak dalsze wysiłki w dziedzinie praw autorskich. Zgłoszone zostały środki wykonawcze dotyczące wynalazków biotechnologicznych. Trwają przygotowania do utworzenia niezbędnej infrastruktury, przy użyciu której rozpatrywane będą wnioski o przyznanie dodatkowych świadectw ochronnych. Ponadto władze Rumunii przedstawiły wyjaśnienie dotyczące sytuacji stowarzyszeń zbiorowego zarządzania prawami własności intelektualnej. W kwestii egzekwowania przestrzegania przepisów prawa władze Rumunii zintensyfikowały wysiłki w celu ograniczenia przestępstw przeciwko własności intelektualnej oraz zacieśnienia współpracy pomiędzy instytucjami i sektorem prywatnym. Ustawa o prawach autorskich nie jest jeszcze jednak w pełni zgodna z prawem wspólnotowym ze względu na zwolnienie niektórych programów telewizyjnych z obowiązku uiszczania opłat licencyjnych i ogólnego ograniczenia opłat z tytułu praw pokrewnych.

Rozdział 7 Rolnictwo

Agencja płatnicza i interwencyjna przejęła odpowiedzialność za **mechanizmy handlowe**. Podpisała także protokół o współpracy międzyinstytucjonalnej z krajowym Urzędem Celnym w sprawie zarządzania świadectwami wywozowymi i przywozowymi. Poprawie uległa współpraca z krajowym Urzędem ds. Sanitarnych, Weterynaryjnych i Bezpieczeństwa Żywności. Opracowane zostały podręczniki procedur. Jednak niezbędne przepisy w dziedzinie mechanizmów handlowych nie są jeszcze dostępne. Istnieje ryzyko, że odpowiedni personel nie osiągnie pełnej gotowości w tej dziedzinie do czasu akcesji.

Nie odnotowano żadnego postępu w zakresie **polityki jakościowej**, gdzie należy wzmocnić służby kontrolne. System kontroli **żywienia zwierząt** został wprawdzie wdro żony, ale w niewystarczającym zakresie. W dziedzinie **weterynaryjnych aspektów zdrowia publicznego** należy zwrócić szczególną uwagę na dokończenie prac związanych z organizowaniem systemu postępowania z mlekiem surowym mleka surowego niespełniaj ącego norm UE po przystąpieniu do UE. W zakresie **handlu żywymi zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego** oraz **kontroli chorób zwierzęcych** Rumunia przedstawiła ogólny plan monitorowania, kontroli i zwalczania klasycznego pomoru świń. Należy jednak istotnie zwiększyć ogólne możliwości służb weterynaryjnych w zakresie monitoringu i kontroli.

Rozdział 10 Podatki

Poczyniono pewne postępy w zakresie poprawy **możliwości administracyjnych**. Prowadzone są różne działania (legislacyjne i operacyjne) mające na celu poprawę ści ągalności podatków. Ściągalność podatków utrzymuje się wprawdzie na niskim poziomie, lecz wykazuje oznaki poprawy w większym zakresie niż wynikałoby to z uwarunkowań o charakterze cyklicznym.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Wprawdzie możliwości operacyjne Krajowej Agencji Administracji Fiskalnej powoli ulegają zwiększeniu, lecz wymagają dalszej istotnej poprawy. Możliwości agencji w zakresie poboru podatków i kontroli nadal utrzymują się na niskim poziomie i chociaż ści ągalność podatków wyrażona jako procent PKB uległa pewnej poprawie, to rzeczywiste wyniki ostatnich działań są mieszane. Wzrost poboru podatku VAT można na przykład w dużej mierze przypisać wyższym stawkom przy przywozie.

Jeżeli Rumunia chce zakończyć przygotowania w tej dziedzinie, powinna kontynuować wysiłki dla zapewnienia odpowiedniego poziomu przestrzegania zobowiązań podatkowych i poboru podatków, tak by zwiększyć możliwości swojej administracji podatkowej.

Rozdział 13 Polityka społeczna i zatrudnienie

Osiągnięto pewien postęp legislacyjny, w szczególności w dziedzinie **bezpieczeństwa i higieny pracy**. Jednak konieczne jest jeszcze pilne dokończenie procesu dostosowywania przepisów w dziedzinie **prawa pracy** i **równego traktowania kobiet i mężczyzn**. Szczególną uwagę należy zwrócić na dokończenie transpozycji w dziedzinie **zdrowia publicznego**, zwłaszcza przepisów dotyczących chorób zakaźnych, reklamy wyrobów tytoniowych, krwi oraz tkanek. Konieczne jest kontynuowanie wysiłków mających na celu pełne wdrożenie i egzekwowanie przepisów prawa oraz dalsze zwiększenie możliwości administracyjnych w tych dziedzinach.

Wprawdzie reprezentatywność Rady Ekonomiczno-Społecznej uległa poprawie dzięki zwi ększeniu liczby jej członków, konieczne jest jednak kontynuowanie działań mających na celu ogólne umocnienie **dialogu społecznego**, a w szczególności wspieranie słabo rozwini ętego dialogu dwustronnego, uściślenie kryteriów reprezentatywności oraz rozwiązanie

problemów rozdrobnienia i niewystarczających możliwości organizacji zrzeszających partnerów społecznych. Nadal potrzebne są wzmożone wysiłki w celu poprawy stanu zdrowia społeczeństwa i poprawy dostępu do opieki zdrowotnej, szczególnie na szczeblu regionalnym i wśród najbiedniejszych grup społeczno-gospodarczych i mniejszości.

Wprawdzie osiągnięto znaczne postępy w przygotowaniach do zarządzania środkami z **Europejskiego Funduszu Społecznego,** istnieje jednak konieczność ich przyspieszenia, g łównie poprzez zwiększenie możliwości administracyjnych oraz przygotowanie szeregu projektów.

Konieczne jest kontynuowanie działań w dziedzinie **integracji społecznej** w celu poprawy sytuacji grup słabszych społecznie, takich jak Romowie, oraz zapewnienia ich pe łnej integracji w społeczeństwie.

Rozdział 15 Polityka przemysłowa

Niewielkie postępy osiągnięto w dziedzinie **prywatyzacji i restrukturyzacji**. Przygotowania Rumunii w tej dziedzinie powinny być kontynuowane w miesiącach, jakie pozostały do czasu przystąpienia tego państwa do UE *(zob. również sekcja dot. gospodarki)*.

Rozdział 20 Kultura i polityka audiowizualna

W dziedzinie **polityki audiowizualnej** przyjęto ostatnio zmiany w ustawie o kinematografii, które nie gwarantują jednak skutecznego stosowania zakazu dyskryminacji ze względu na narodowość. Obecnie konieczne jest podjęcie szybkich działań celem rzeczywistego włączenia zakazu dyskryminacji ze względu na narodowość do ustawy o kinematografii przed przystąpieniem Rumunii do UE, co zapewni pełne dostosowanie do wspólnotowego dorobku prawnego. Przygotowania Rumunii w tej dziedzinie powinny by ć kontynuowane w miesiącach, jakie pozostały do czasu przystąpienia tego państwa do UE.

Rozdział 21 Polityka regionalna

W dziedzinie **zarządzania finansowego i kontroli** podejmowane są działania w celu okre ślenia obiegów płatności i poświadczeń.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Procedury muszą zostać przetestowane, a koordynacją tego procesu powinien zająć się organ poświadczający. Należy jeszcze zoptymalizować mechanizmy współfinansowania w ramach programów operacyjnych dla zwiększenia przejrzystości zasad ponoszenia obciąże ń finansowych przez beneficjentów końcowych. Rumunia nie uruchomiła jeszcze opracowanego systemu kontroli *ex ante* w zakresie zamówień publicznych. Konieczne jest zaspokojenie zapotrzebowania na szkolenia specjalistyczne (zarządzanie finansowe, zamówienia publiczne, ocena projektów itp.).

Rozdział 22 Ochrona środowiska

W zakresie **ochrony przyrody** zintensyfikowano przygotowania do przystąpienia do sieci

programu Natura 2000. Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania. Istotne wyzwanie stanowi wywiązanie się z napiętego harmonogramu ostatnich etapów sporz ądzania krajowej listy obszarów objętych programem Natura 2000 w procesie konsultacji społecznych. Pokierowanie tym procesem wymaga bezzwłocznego zapewnienia odpowiednich możliwości administracyjnych.

Rozdział 24 – Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne

Poczyniono pewne postępy w dziedzinie **dorobku prawnego Schengen** oraz **zarz ądzania przyszłą zewnętrzną granicą UE**. W maju 2006 r. zaktualizowany został plan działań Schengen, który nadal realizowany jest zgodnie z przyjętym harmonogramem. W czerwcu rumuńska straż graniczna uzyskała pełną obsadę na przyszłej zewnętrznej granicy UE. W tym samym miesiącu rząd przyjął także plan wprowadzenia w życie rumuńskiego Systemu Informacyjnego Schengen. Uruchomiono procedury przetargowe na dostawę systemu radarowego nadzoru Morza Czarnego oraz elementów systemu łączności przeno śnej do zastosowania w zintegrowanym systemie zarządzania granicami. W sierpniu Rumunia podpisała z Bułgarią umowę o kontroli granic państwowych, która przewiduje współpracę i wzajemną pomoc w sprawach granicznych.

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Na granicach Rumunii nadal duże zagrożenie stanowi handel ludźmi, nielegalna imigracja oraz przemyt. Aby, zgodnie z planem, zapewnić pełne funkcjonowanie do 2009 r. zintegrowanego systemu zarządzania granicami, niezbędne będzie kontynuowanie podj ętych działań. Należy przeszkolić wszystkich nowo zatrudnionych pracowników straży granicznej, by zapewnić odpowiedni poziom kontroli na granicach. Konieczne jest też zatrudnienie dodatkowego personelu w straży granicznej.

W kwestii **zwalczania procederu prania pieniędzy** nadal konieczne jest rozwiązanie pewnych kwestii (*zob. rozdz. 4*).

Jeśli chodzi natomiast o **zwalczanie nadużyć finansowych i korupcji**, wydano siedem kolejnych aktów oskarżenia w sprawach o korupcję na wysokim szczeblu (zob. sekcja dot. kryteriów politycznych).

Nadal jednak istnieją kwestie wymagające rozwiązania.

Na granicach brakuje informacji w niektórych kluczowych językach (w szczególności w j ęzyku tureckim), a kary dla kierowców ciężarówek nie zawsze nakładane są w oparciu o jasną podstawę prawną, w związku z czym w praktyce ich wysokość może się znacznie ró żnić. Zapewnienie nieodwracalności procesu zwalczania korupcji wymaga wytaczania kolejnych procesów karnych, wydawania wyroków skazujących winnych oraz wyroków odstraszających.

Rozdział 28 Kontrola finansowa

Kwestie budzące zaniepokojenie występują w niżej wymienionych dziedzinach wchodz ących w zakres niniejszego rozdziału.

Nadal konieczne są dalsze działania dla zapewnienia realizacji rumuńskiej strategii

rozwoju **publicznej wewnętrznej kontroli finansowej**. W kwestii **audytów zewnętrznych** nie przyjęto jeszcze nowej kluczowej ustawy o Trybunale Obrachunkowym zgodnie ze zmianami wprowadzonymi do konstytucji rumuńskiej w 2003 r. (które zawierałyby zapisy o niezależności finansowej trybunału). Pozycja trybunału jako najwyższego organu kontroli nadal wymaga umocnienia przy jednoczesnym zagwarantowaniu apolityczności jego struktury, kierownictwa i działalności. Obecna sytuacja nie gwarantuje trybunałowi możliwości wypełniania funkcji kontrolnych przy pełnej niezależności, neutralności i zachowaniu najwyższych profesjonalnych standardów.

3. Tłumaczenie wspólnotowego dorobku prawnego na język rumuński

Rumunii pozostaje do przetłumaczenia około 8 % wspólnotowego dorobku prawnego (ok. 7 000 stron), a do weryfikacji około 12 % (ok. 11 500 stron). Uwzględnienie prac na innych etapach produkcji (korekta, konsultowanie ostatecznych wersji tekstów przez weryfikatorów prawnych z różnych instytucji) oznacza, że około 47 % łącznej liczby stron (tj. ok. 44 000 stron) nie jest jeszcze przygotowane do wydania specjalnego Dziennika Urzędowego, które będzie publikowane od dnia przystąpienia Rumunii do UE.

Przetłumaczenie całego wspólnotowego dorobku prawnego wraz z pełną weryfikacją t łumaczeń stanowi kwestię najwyższej wagi z punktu widzenia zapewnienia pewności prawnej w odniesieniu do prawa wtórnego. Rumunia powinna zintensyfikować swoje wysi łki dla osiągnięcia tego celu.